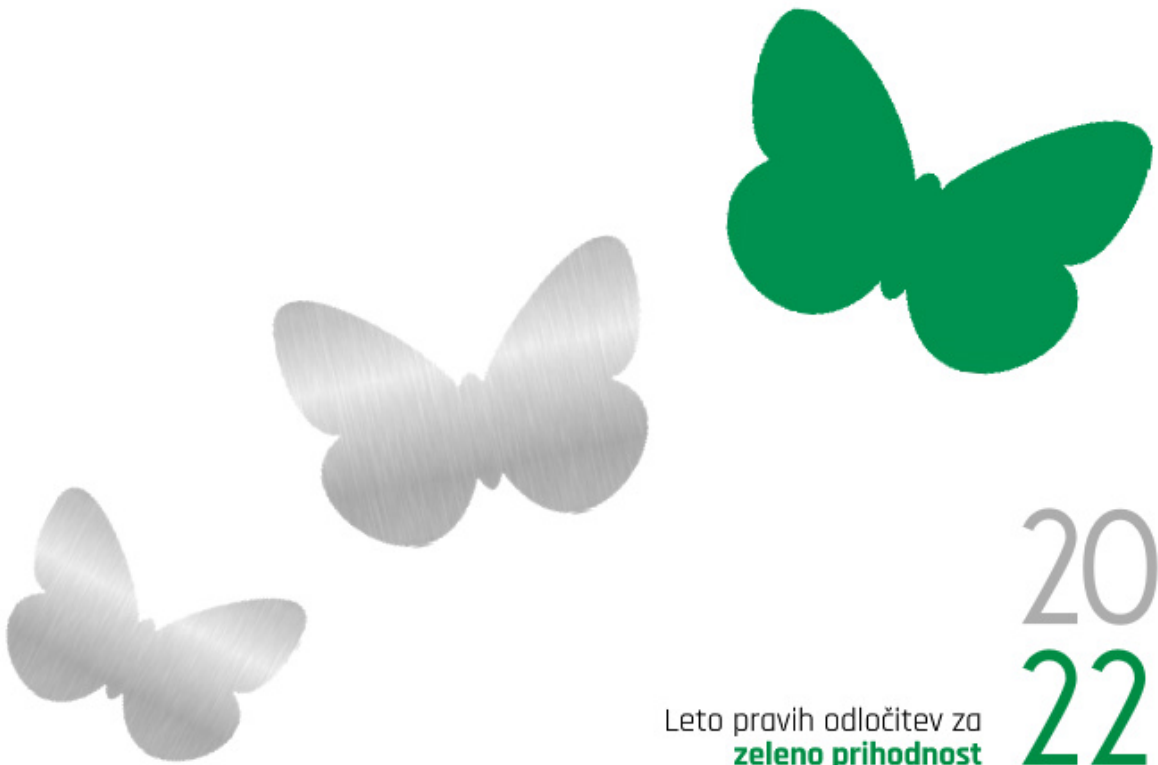

ALUMINIJ

10-12/2021 Časopis družbe Talum d.d. Kidričevo

Leto pravih odločitev za
zeleno prihodnost

20
22

Naše leto
2021
stran 5

V novo leto z novo
**Podjetniško kolektivno
pogodbo**
stran 10

**67. tovarniški
praznik**
stran 28

ALUMINIJ

V tej številki

10

14

22

23

32

UPRAVA: Voščilo uprave	4
POSLOVNI DOGODKI: Naše leto 2021	5
POSLOVNI DOGODKI: V novo leto z novo Podjetniško kolektivno pogodbo	10
POSLOVNI DOGODKI: SIPCAST	11
POSLOVNI DOGODKI: GREMO (GREen MObility)	14
POSLOVNI DOGODKI: Inovativnost	16
POSLOVNI DOGODKI: Učinkovito, racionalno in varčno z energijo	18
POSLOVNI DOGODKI: TISAX: Učinkovitost procesov z vidika informacijske varnosti	21
POSLOVNI DOGODKI: Prodali stroj za gravitacijsko litje	22
POSLOVNI DOGODKI: Z lastnim laserskim razrezom smo učinkovitejši	23
POSLOVNI DOGODKI: Skupščina imenovala nov nadzorni svet	24
POSLOVNI DOGODKI: Uspešno odšli in zvaljali trak širine 300 milimetrov	24
BILI SMO: Pomembna in uspešna predstavitev na sejmu v Stuttgartu	25
BILI SMO: Zdravi in aktivni za zeleno prihodnost z aluminijem	26
BILI SMO: Varnost in zdravje pri delu	26
POSLOVNI DOGODKI: Prejemniki jubilejnih listin	27
REPORTAŽA: 67. tovarniški praznik	28
INTERVJU: Poštenost, neposrednost in pravičnost	32
FOTOGALERIJA: 67. tovarniški praznik	37
AKTIV KRVODAJALCEV TALUM: Najlepše darilo nosimo v sebi	38
DOGODKI: Hvala in srečno	39
DOGODKI: Božičkovanje 2021	39
DOGODKI: Praznični utrip v Talumu	39
ZDRAVO TALUM: Zasvojenost ne izbira	40
ZAHVALE	41
KOLUMNA: Basen o metulju	42
KRIŽANKA	43

Naslovnica:

Novoletna voščila
 Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d. Kidričevo,
 Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108,

e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si

Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Nataša Vodušek Fras,
 Danica Hrnčič, Marjetka Orel, članice, ter Barut Kostanjevec, član

Križanka: Janko Šegula

Jezikovni pregled: Darja Gabravšek Homšak

Prelom: Aleksandra Jelusič

Tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Časopis Aluminij tiskamo na certificiran okolju prijazen papir.
 To je še eden izmed naših prispevkov k trajnostnemu razvoju Skupine Talum.

ALEKSANDRA JELUŠIČ,
glavna urednica

Zgodba o metulju

Tovarniški praznik je bil z grafičnega vidika v znamenju dveh srebrnih in enega zelenega metulja. Prav slednji simbolizira Talumovo zeleno transformacijo, ki smo ji zavezani in bo rdeča nit vseh naših aktivnosti v prihodnosti. Zato tudi ne preseneča, da je rokovnik za leto 2022 v znamenju srebrne, ki se preliva v zeleno barvo, ter da se podoben motiv in simbolika ponovita tudi na taluminki in na praznični voščilnici.

Metulj ima sam po sebi močno simboliko, saj – kot nas nagovarja že naš slogan – simbolizira lahkotnost in stik s prvobitnim in naravnim, lahko pa ga povežemo tudi s spremembami, potrpežljivostjo, procesom preoblikovanja in prilagodljivostjo. Vse to so lastnosti, ki so v teh turbulentnih časih še kako dobrodošle. Prav zaradi tega smo naš 67. tovarniški praznik začeli z Zgodbo o metulju. Gre za zgodbo, katere izvor je neznan, na spletu pa se pojavlja v različnih izpeljankah. Pa nič zato. Namen zgodbe je, da kroži med ljudmi, da z nami raste, se nas dotika in nas spreminja na bolje. Zato jo bom še enkrat zapisala – tokrat v Talumovi različici. Naj se vas v teh prazničnih dneh dotakne na tisti posebni način.

Med sprehodom po gozdu sem naletel na metuljev kokon in na njem opazil drobno odprtino. Sedel sem na podrti drevesno deblo in opazoval dogajanje. Metulj se je trudil, da bi svoje drobno telo izvlekel skozi majhno odprtino. Njegov boj je trajal več ur, nato je metulj v kokonu obmiroval. V tem trenutku sem se odločil, da mu bom pomagal: vzel sem škarje in prerezal kokon. Metulj se je z lahkoto osvobodil, a njegovo telo je bilo drobno in krila premajhna za letenje. Odnesel sem ga na svoj vrt. Pričakoval sem, da bodo njegova krila zrasla, se razširila in mu omogočila letenje. A to se ni zgodilo. Moj metulj ni nikoli poletel! Da kokona ne bi smel prerezati, sem spoznal prepozno.

Metulj mora izbojevati svoj boj, da se njegovo telo utrdi, krila pa dovolj zrastejo, da z njimi lahko leti.

Vse v življenju potrebuje svoj čas, da se lahko preobrazi. Vsak med nami potrebuje svoje majhne bitke in izzive. Z njimi postajamo močnejši, pridobivamo nova znanja in izkušnje, se hitreje prilagajamo spremembam.

Vse nas druži skupna želja. Želimo biti metulji.
Metulji, ki letijo. □

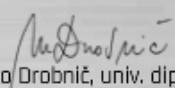
Voščila uprave

Z ambicijo in vztrajnostjo do naše odličnosti

Leto 2021 je potrdilo mojo misel, ki sem jo zapisal ob zaključku leta 2020: »Ne ustvarjam si iluzij, da bo prihodnje leto lažje!« Leto je bilo zahtevno in ponovno izpostavljam – nič drugačno ne bo leto 2022. Ker nam je z ambicioznim pristopom, hitrimi in odločnimi aktivnostmi ter prilagoditvami v zahtevnih razmerah letos uspelo ustvariti dobre rezultate, se tudi za naprej nimamo česa bati. Trdo delo, močna volja in ambicija bodo pravi odgovori na vse izzive, ki so pred nami.

Za vse prizadevanje v letošnjem letu se vam zahvaljujem, v letu 2022 pa vam želim, da ste zdravi in da vsak dan generirate vsaj eno pozitivno misel in vsak teden vsaj eno pohvalo sodelavcem.

Marko Drabnič, univ. dipl. kem.
predsednik uprave

Vztrajamo na svoji poti sprememb

Kljub izredno težavnemu letu smo lahko s svojimi rezultati zadovoljni. Dosegli in presegli smo večino zastavljenih ciljev, zato se nam obeta poslovno uspešno leto 2021. Seveda nam izzivov ni manjkalo, a nam je uspelo, da smo se vedno znova prilagodili trenutnim razmeram.

Za vaš prispevek se vam iskreno zahvaljujem in hkrati želim vam in vašim najbližjim vse dobro v 2022. Ostanite zdravi.

Dr. Zlatko Čuš
član uprave

Čas za zahvalo

Leto se zaključuje in čas je, da se za trenutek ustavimo, ozremo nazaj ter se zahvalimo drug drugemu za sodelovanje. Hvala vsem talumovkam in talumovcem, da smo zaradi vas med uspešnejšimi in uglednejšimi podjetji v Sloveniji.

Vam in vašim najdražjim želim srečno in zdravo novo leto 2022 ter vesele božične praznike. Prihajajoče praznike izkoristite za razvajanje v objemu toplega doma in v družbi svojih najbližjih.

Daniel Lačen, univ. dipl. ekon.
član uprave

Naše leto 2021

UREDILA: **NATAŠA VODUŠEK FRAS**
 FOTO: **STANKO KOZEL, ARHIV TALUMA**

Konec leta po tradiciji delamo inventuro svojega dela. Direktorje družb in poslovnih enot ter vodje služb smo prosili, da strnjeno predstavijo dosežke zadnjega leta. Vsi so priložnost izkoristili tudi za zahvalo svojim ekipam in sodelavcem iz drugih delovnih okolij, saj so dobri rezultati posledica zaupanja v naše delo in drug drugega. Za nami je izjemno leto, ki nas je naredilo še močnejše, še bolj prožne in hitreje prilagodljive za nove izzive. Hvala vsakemu posamezniku in vsem skupaj za vztrajnost. Med željami za novo leto pa prevladujejo zdravje, nič omejitev, uspeh, modrost in tudi kanček sreče. Srečno.

PE ALUMINIJ

Proizvodnja anod in elektroliznega aluminija bomo realizirali skladno s planom in dodatnimi omejitvami zmagljivosti novembra 2021. Proizvedli in prodali bomo skupaj več kot 67.000 ton drogov in pridobili nove kupce za nestandardne droge v obsegu 13.000 ton.

Zaključili smo projekt Elektrofilter za Riedhammerjevo kalcinacijsko peč, ki je obsegal dograditev dimovoda na Riedhammerjevi peči, postavitev dveh novih elektrofilterov, vzpostavitev sistema dimovodnih kanalov, postavitev gasilne in parne enote ter integracijo novega sistema za nadzor dimovoda. Poleg tega smo vzpostavili nove staritve pečenja ogljikovih materialov za kupca VUM, izvedli testno proizvodnjo anod za zunanjo kupca Damco (Aidel), modernizirali sistem dozirnih tehtnic v proizvodnji zelenih anod, obnovili elektro omare za napajanje pečnih računalnikov in motorjev ter čistilne naprave za halo C (HC - jug).

Izkoristili smo ugodne razmere na trgu in v drugem četrtletju organizirali proizvodnjo livarskih zlitin. Proizvodnjo rondelic smo oskrbeli s potrebnimi količinami taline različne kakovosti glede na zahteve po vgradnji odpadnega aluminija.

PE RONDELICE

Proizvedli in prodali bomo 38.000 ton rondelic, kar je 3 odstotke več kot leta 2020. Ob tem lahko povemo, da smo že peto leto zapored vodilni proizvajalec rondelic v Evropi in smo edini proizvajalec rondelic, ki na trgu ponuja take, ki so v celoti izdelane iz odpadnega aluminija.

V rondelicah povečujemo delež recikliranega aluminija in tako sledimo zahtevam trga na področju trajnostnega razvoja in manjšega ogljičnega odtisa, na osnovi odpadnega aluminija smo razvili tudi različne nove zlitine. Nadaljujemo tudi z razvojem novih zlitin za rondelice za doze.

Proizvodnja in prodaja legiranih rondelic smo glede na predhodno leto povečali za 3 odstotke, tj. na 12.700 ton. Delež rondelic, izsekanih iz traku širine 270 mm, se je glede na leto 2020 povečal na 18 odstotkov.

Uspešno smo izvedli prvo testno litje traku širine 300 mm, za proces toplega valjanja pa smo uspešno stabilizirali procesne parametre nove emulzije.

Prodaja rondelic povečujemo tudi na novih trgih. Redno jih izvažamo v Severno Afriko, Južno Ameriko, na Bližnji vzhod in v Veliko Britanijo.

PE ULITKI

Realizirali bomo 43 milijonov evrov prihodkov, kar je približno 13 odstotkov več kot leto prej. Izpad na področju avtomobilske industrije smo uspešno nadomestili s povečano prodajo v segmentih splošna strojogradnja in motocikli.

Z uspešnim prilagajanjem in usklajevanjem dinamike proizvodnje in zalog nenehnim spremembam naročil kupcev smo kljub veliki

6 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

kadrovske odsotnosti zaradi epidemije covida-19 uspešno realizirali vsa naročila, tako količinsko kot časovno. Produktivnosti proizvodnih procesov smo izboljšali za 5 odstotkov.

Uspešno smo razvili novo generacijo vilic z novim konceptom litja (dve peščeni jedri in ena nalivna čaša), prav tako smo uspešno razvili in v redno proizvodnjo uvedli tudi novo generacijo ulitkov Kaeser. Na obstoječi opremi smo zasnovali projekt BMW HAX (celica za finalizacijo, obdelava in pranje), skrajšali cikel litja za 6 sek/cikel z uporabo novega jekla (projekt Martina) ter izdelali koncept dvogvezdne kakile za CPN.

Tehnološko smo posodobili vzdrževanje livnih orodij (nova peskalna komora in mostno dvigalo), vzpostavili zmogljivosti za izbijanje jeder na novi lokaciji in povečali zmogljivosti pri mehanski obdelavi.

Pomembne korake smo naredili na področju razvoja in implementacije informacijskih rešitev za sledenje materialnemu toku (STP), zasnovi planiranja proizvodnje v LN INFOR in pripravi izhodišč za kalkulacije in pakalkulacije stroškov (kontroling).

V okviru projekta GREMO (Green Mobility) smo zasnovali koncept digitalne, tehnološke in zelene transformacije s ciljem, povečati dodano vrednost na delavca vsaj za 30 odstotkov do leta 2025.

TALUM IZPARILNIKI

Kljub veliko dolgotrajnim bolniškim odsotnostim nam je uspelo realizirati močno povečan obseg proizvodnje in prodaje – plane bomo presegli za približno 35 odstotkov. Pridobili smo tri nove kupce na področju hladilnih naprav in enega večjega na področju sanitarnih toplotnih črpalk.

Z našimi uparjalniki smo opremili približno 1600 nizkoteperaturnih hladilnih komar podjetja Binder za potrebe hranjenja cepiv proti covidu-19. Pridobili smo tudi posel konfekcioniranih uparjalnikov za B/S/H skupaj z našim kupcem DLS.

Uredili smo novo ogrevano skladišče kalutav v skladišču livarskih zlitin, preselili dodelave toplotnih prenosnikov iz nekdanjih garaž v objekt, v katerem so bili od leta 2016 skladiščeni kaluti, in ga prilagodili potrebam proizvodnje, nabavili in zagnali smo

napravo za laserski razrez Hypercut, v Storalu pa smo postavili novo paketno žago in s tem močno povečali produktivnost.

Za potrebe razvojnega dela za izvajanje simulacij tokov tekočin in toplote smo posodobili strojno opremo in omogočili hitrejšo analizo celotnih toplotnih prenosnikov. Uspešno smo se predstavili najprej na digitalnem sejmu Digital Days 2021 in konec novembra še na strokovnem sejmu v živo The Battery Show Europe v Stuttgartu.

TALUM INŠTITUT

V letu 2021 se lahko upravičeno veselimo uspehov, ki smo jih skupaj dosegli z vzdrževanjem in širitvijo obsega akreditiranih postopkov pri Slovenski akreditaciji, kar je podlaga za zaupanje v rezultate in nepristranskost dejavnosti laboratorijskega preskušanja. Na listini se je pridružila nova akreditirana metoda za vzorčenje tal, določeni postopki pa so se obnovili glede na nove izdaje standardov.

Namestili smo novo hladilnico za večje količine odvzetih vzorcev, ki ne smejo biti izpostavljeni višjim temperaturam, kar velja za vzorce podzemnih vod, zemljin, odpadkov in druge na temperaturo občutljive vzorce. V hladilnici počakajo do prevzema za pripravo ali odpremo drugim laboratorijem v analizo.

Po 20 letih smo nabavili novi, četrti kvantometer, na katerem poteka elementarna analiza vzorcev aluminija in aluminijevih zlitin s pomočjo optične emisijske spektrometrije.

Uvedli smo certificiran elektronski podpis – vsa poročila o preskusu se od novembra podpišejo z e-podpisom, izvozijo v obliki pdf in predajo naročnikom.

PE PROMET

Kljub povečanemu številu strojev in naprav, ki smo jih upravljali v letu 2021, bomo dosegli zastavljeni plan. Letos upravljamo 231 strojev in naprav, leto prej jih je bilo 93. Po cestah smo opravili 30 odstotkov več prevozov z lastnimi vozili k zunanjim strankam.

Naredili smo konkretne korake pri vodenju obvladovanja stroškov vzdrževanja strojev in naprav ter pri digitalnem načinu zajemanja – odčitavanja podatkov s strojev in naprav.

Z uspešnim usklajevanjem in prilagajanjem dostave glinice smo povečali produktivnost zaposlenih v času praznjenja cistern

z glinico. Praznjenje smo organizirali tako, da ni večurnih izpadov, medtem ko čakamo, nam Slovenske železnice dostavijo kompozicijo.

PE SERVIS IN INŽENIRING

Ustvarili bomo za 12 milijonov evrov prihodkov, od tega 0,9 milijona evrov izven Skupine Talum. Realizacija je za 10 odstotkov višja od plana, poglavitni razlog pa je v povečanih nujno potrebnih vzdrževalnih delih na proizvodnih zmogljivostih Taluma.

Skupaj z vzdrževalci v proizvodnih PE nam je ob obvladovanih stroških uspelo zagotoviti raven razpoložljivosti proizvodne opreme, da so bila naročila kupcev realizirana v potrjenih rokih in obsegu. Na izvajanje nalog so pomembno vplivale zaostrene razmere na nabavnih trgih materiala in storitev za vzdrževanje.

Investicije in investicijsko vzdrževanje so bili zaradi varčno zastavljenega plana manj intenzivni, a smo kljub temu realizirali kar nekaj projektov: celovita obnova šaržirne naprave ST, naprava za vtiskovanje matic, nadzor in poraba električne energije, remont peči T4, obnova peči Marconi 2, razvoj in izdelava številnih orodij in vpenjalnih priprav, gravitacijski livni stroj za Pinter Guss ...

S sodelavci iz Informatike in vzdrževalci iz proizvodnih poslovnih enot smo naredili konkretne korake v smeri digitalizacije procesa vzdrževanja ter pri uvajanju digitalne tehnološke priprave dela za orodjarstvo in strojogradnja.

Zagotovili smo nemoteno dobavo vseh za proizvodnjo potrebnih energentov.

EKOTAL

Plane prodaje storitev na zunanjem trgu bomo presegle in delež prodaje povečali za 12 odstotkov.

Pri programu vzdrževanja okolja smo na zunanjem trgu prvič dosegli več kot 51 odstotkov prihodkov, kar je 5,5 odstotka več kot leto prej, pri programu čiščenja pa smo na zunanjem trgu dosegli več kot 33 odstotkov prihodkov, kar je 4,3-odstotna rast.

V notranjih procesih smo dosegli zastavljeno stroškovno optimizacijo procesov.

Med epidemijo covid-19 smo s storitvami za poslovne partnerje vzpostavili pogoje, da so lahko v njihovih osnovnih procesih izvajali aktivnosti na trgu.

Dnevno smo se pogovarjali o izzivih, se usposabljali in podajali inovativne predloge. Do konca novembra 2021 smo dosegli plan en inovativni predlog na zaposlenega.

Delež balniške odsatnosti smo na letni ravni znižali za 0,4-odstotka.

VARGAS-AL

Zastavljene cilje bomo presegle na finančnem, tehničnem in kadrovskem področju.

Najpomembnejši dosežek v letu 2021 je prehod na novo verzijo standarda SIST EN 50518:2019 za upravljanje varnostno-nadzornega centra. To je namreč nepogrešljiv člen v celovitosti varnostnih storitev, licenca za upravljanje varnostno-nadzornega centra pa ena najpomembnejših v panogi, saj potrjuje kakovostno in zanesljivo storitev na področjih varovanja in omogoča nadaljnjo širitev poslovanja in rast prihodkov na zunanjih trgih. Uspešno smo opravili tudi kontrolno presojajo po standardu kakovosti ISO 9001, kar potrjuje našo zavezanost h kakovostnemu, preglednemu in zanesljivemu opravljanju storitev za naše kupce.

Montažo sistemov tehničnega varovanja smo v letu 2021 prvič izvajali po celotni Sloveniji, od Primorske do Prekmurja, čemur smo prilagodili tudi vsa potrebna organizacija dela in logistika v družbi. Prav tako povečujemo število priklpov na varnostno-nadzorni center.

Na področju fizičnega varovanja smo povečali število kupcev, pri katerih smo na njihovi lokaciji prisotni fizično, z varnostnikom. Izvajali smo varovanja javnih prireditev, pri čemer smo zabeležili upad zaradi ukrepov za zaježitev epidemije covid-19. Povečali smo tudi število prevozov gotovine. Na področju požarne varnosti delujemo preventivno, z uspešnimi intervencijami smo preprečili vplive incidentov na ožjo in širšo okolico.

S storitvami gasilcev smo od marca 2020 aktivno vključeni tudi v izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije covid-19. Redno opravljanje dezinfekcije jedilnice, garderob in

8 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

po potrebi drugih prostorov je tudi v letu 2021 stalnica dela gasilcev, s prilagojenim delom vratarnice pa prav tako dodatno pripomoremo k izvajanju samozaščitnih ukrepov za preprečitev covid-19 v industrijski coni. Še posebej je pomembna velika angažiranost zaposlenih pri izvedbi samotestiranja.

VITAL

Epidemija koronavirusa je gostinski dejavnosti še posebej nenaklonjena, zato je največji dosežek ohranitev števila zaposlenih in pozitivnega poslovnega rezultata, in to kljub številnim odpovedanim dogodkom za zunanje stranke, ki jih ni bilo mogoče izvesti zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja okužbe.

Uspešno smo realizirali nakup Gostilne Ribič in se že lotili posodobitve zunanje terase. Načrtujemo, da bo v novi podobi zasijala spamladi prihodnje leto.

FINANCE

Leto je bilo v znamenju nadaljnje optimizacije procesa likvidacije vpadnih računov, hkrati smo začeli združevati poslovno podpora. Tako je bila oblikovana Poslovna asistenca, ki je del uspešnih korakov v smeri centralizacije podpornih dejavnosti in optimizacije poslovanja v Skupini Talum.

INFORMATIKA

Ob prehodu v leto 2022 bomo prešli na novo verzijo ERP IS LN, ki nam nedvomno prinaša nove možnosti avtomatizacije ključnih poslovnih procesov. Na voljo so nove tehnološke rešitve za inteligentno upravljanje podatkov. Vzpostavili smo portal B2B, ki nam omogoča povezovanje s partnerji na področju obvladovanja različnih segmentov procesov. Trenutno je v izvedbeni fazi obvladovanje procesa kooperacije na področju izparilnikov.

Na področju mobilnih aplikacij je bila predana v produkcijo aplikacija, ki podpira dela serviserjev na terenu. S pomočjo mobilne aplikacije je v informacijski sistem mogoče vnašati podatke o obdobjih pregledih naprav. Na področju proizvodnih STP-jev (MES) je bilo izvedenih čez 100 različnih izboljšav, povezanih z avtomatizacijo procesov.

Nadaljujemo tudi z digitalizacijo poslovnih procesov z avtomatiziranim brezpapirnim poslovanjem in ga želimo v prihodnjem letu zaključiti. Ob tem smo izvedli tudi nekaj stroškovnih optimizacij z vzpostavitvijo novih modelov na področju tiskanja, mobilne telefonije in licenciranja.

Skrb za ustrezno kibernetsko varnost nam nalaga izvedbo številnih aktivnosti v povezavi z nadgradnjami različnih sistemov na zadnje aktualne verzije, ki so pri vsakdanjem delu morda neopazne.

KADROVSKA SLUŽBA

Epidemija covid-19 že drugo leto zaznamuje naše delovanje

in zahteva nenehno prilagajanje glede na epidemiološke razmere tako pri organizaciji dogodkov in izobraževanj kot tudi pri zaposlovanju novih sodelavcev. Kljub temu smo nadaljevali z intenzivnim zaposlovanjem, ki ga mačno zaznamujejo razmere na trgu dela, kjer med delodajalci vlada prava bitka za pridobivanje novih sodelavcev. V celotni skupini smo zaposlili 187 novih sodelavcev. Ponovno smo začeli pridobivati delovna dovoljenja za delavce iz drugih držav. Udeleževali smo se virtualnih zaposlitvenih sejmov in tudi zaposlitvenih sejmov v živo, ko so razmere to dopuščale.

Na področju skrbi za zdravje nam je letos ponovno uspela v živo organizirati Talumov dan za zdravje, na začetku poletja pa smo združili dogodka Rišemo in pišemo ter Talumov družinski dan v plesni izziv Talumova aktivna družina. Virtualno smo izvedli še 10. Praktični prikaz paklicev. V naši akciji Zdravo Talum "Vzemi si minuto". Ne bo ti žal, smo s serijo kratkih video prispevkov prikazali, kako lahko vsak sam izboljša počutje na delovnem mestu. Del skrbi za zdravje je bilo tudi organizirano cepljenje proti sezonski gripi, klopam in covidu-19.

Izvajali smo usposabljanje vodij na različnih ravneh – potekalo so kombinirano, v živo in videokonferenčno. Za Talum Inštitut smo bili uspešni na razpisu Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije za izvajanje projektov, izbranih na Javnem razpisu za sofinanciranje podjetij pri pripravi strategij za učinkovito upravljanje starejših zaposlenih in krepitev njihovih kompetenc v okviru programa Celovita podpora podjetjem za aktivno staranje delovne sile.

Eden ključnih projektov, ki je v fazi zaključevanja, je Prenova modela nagrajevanja, v okviru katerega smo sodelovali v pogajanjih za sprejem nove Podjetniške kolektivne pogodbe in vzporedno celotnega plačnega sistema.

RAČUNOVODSTVO

Konec leta je priložnost za ocenjevanje rezultatov našega dela, pri čemer je še bolj pomembna usmeritev v prihodnost, nove izzive in projekte. Velika večina sprememb v Skupini Talum se vedno nanaša tudi na našo službo, pa če gre za organizacijske spremembe, prenavo informacijskega sistema, nove projekte, digitalizacija ipd. Uspešnost uvedbe vseh sprememb je odvisna od dela in truda zaposlenih na vseh področjih, ki s svojo zavzetostjo in strokovnostjo poskrbijo, da vse teče brez zapletov.

SKLADNOST POSLOVANJA

Leto 2021 je prvo, ko smo prej samostojne službe in področja dela delovali v okviru enotne službe. Opravljamo naloge s pravnega področja, varnosti in zdravja pri delu, ravnanja z okoljem, energije, systemske skladnosti in kakovosti ter upravljanja tveganj.

Na področju obvladovanja tveganj in pravnem področju smo strokovno opravili vsa redna dela in naloge. Ponovno smo budno spremljali vse sprejete protikoronske ukrepe in odloke, ki so vplivali na našo organizacijo dela.

Varnost in zdravje pri delu ter obvladovanje nalezljive bolezni je bilo za našo skupino ključno. Aktivnosti, v katere je vključeno večje število zaposlenih, so potekale ob strogih ukrepih za preprečitev širjenja nalezljive bolezni covid-19. Redno periodično usposabljanje na področju varnosti in zdravja pri delu ter požarne varnosti smo izvajali v Restoraciji Pan. Izvedeno je bilo tudi teoretično in praktično usposabljanje za delo na višini, za kar je bil ponovno postavljen poligon za praktični preizkus dela na višini. Na področju osebne varovalne opreme je skoraj 300 zaposlenih dobilo individualne ušesne čepce.

Na področju ravnanja z okoljem smo izvedli obratovni monitoring hrupa za skupino, izdelana je bila revizija Varnostnega poročila za obrat večjega tveganja (SEVESO). Končana je tudi celotna analitika pregleda stanja tal in podzemnih vod v okviru revizije Izhodiščnega poročila za spremembo IED okoljevarstvenih dovoljenj. Uredili smo tudi obvladovanje določenih nevarnih kemikalij v aplikaciji Chemius in s tem učinkovito razvrščanje in spremljanje kemikalij glede na različne segmente zakonodaje.

Uspešno smo izvedli kontrolne presoje za standard ISO 45001 Varnost in zdravje pri delu, standard ISO 14011 Sistem ravnanja z okoljem in standard ISO 50001 Sistem upravljanja z energijo. Uspešno smo zaključili recertifikacijsko presajo kakovosti po IATF 16949 in ISO 9001 ter podaljšali veljavnost certifikatov za naslednja tri leta. S pomočjo programskega orodja APIS uvajamo novo metodologijo FMEA (VDA/AIAG). Zaključili smo začetno fazo projekta digitalizacije poročanja o kakovosti (izmet in reklamacije kupcev).

Na področju energije smo skupaj s sodelavci DE Energetika pripravili Sistemsko obratovna navodila za zaprti distribucijski sistem (ZDS) za zemeljski plin, ki so že bila objavljena v Uradnem listu RS.

Sodelavce smo obveščali o pomenu informacijske varnosti v okviru aktivnosti pridobljenega znaka TISAX, ki potrjuje skladnost našega sistema informacijske varnosti z zahtevami standarda VDA-ISA.

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

Drugo leto zapored je bila v ospredju ažurna komunikacijska podpora ukrepom za preprečevanje širjenja koronavirusa z aktiviranjem vseh internih komunikacijskih kanalov.

Še več aktivnosti za interno in eksterno javnost smo prenesli v virtualno okolje (Praktični prikaz paklicev, Talumova aktivna družina, Tovarniški praznik s podelitvijo zlatih metuljev, božičkovanje s pripravo posebne pravljice za najmlajše otroke naših sodelavcev). Poskrbeli smo tudi za izvedbo dveh sejmov v živo (MOS v Celju in The Battery Show Europe v Stuttgartu) in več digitalnih predstavitev ter po letu premora znova organizirali letovanje otrok v Pacugu.

Komunikacijsko smo podprli druge redne aktivnosti v skupini, pri čemer v ospredje prihaja zelena transformacija Taluma.

STRATEŠKA KOMERCIALA

Leta sta zaznamovali velika negotovost in nerazpoložljivost nekaterih glavnih surovin v Evropi, ki sta bili posledica epidemije in ozkih grl v logistiki. Hkrati so bile spremembe nagle in sunkovite, zato se je bilo treba izredno hitro prilagajati. Na izzive smo uspešno odgovorili ter zagotovili dodatne nabave in vire na omejenem evropskem trgu.

Zmanjševanje proizvodnje v elektrolizi je na drugi strani zahtevalo spremembo nabavnih in prodajnih pogodb. Pogodbene količine smo uspešno prilagodili, tako da so brez dodatnih stroškov skladne s spremenjenimi potrebami.

Da oskrbovalna veriga ne bi bila motena, nenehno optimiramo in izboljšujemo nabavno-skladiščne procese in jih prilagajamo uporabnikom. Ena takih aktivnosti je uspešna digitalizacija dobavnic v glavnem skladišču.

STRATEŠKI RAZVOJ

Skrbeli smo za nemoteno delovanje procesov projektnega menedžmenta, inovativnosti in raziskovalno-razvojne dejavnosti, jih podpirali in spremljali.

Zaključujemo s projektom MARTIN (Modeliranje termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin za vrhunske izdelke), v okviru katerega smo raziskali določene postopke pri uporabi reciklažnega aluminija in obdelovalnih postopkov ter samo v letu 2021 počrpali 84.084,44 evra javnih sredstev.

Zagnali smo raziskovalni projekt izdelave kompozitov z aluminijasto matriko, pri čemer stremimo k izboljšanju mehansko-fizikalnih lastnosti aluminija. Kljub osiromašenemu letu za razpise za projekte RRI za velika podjetja smo se kot partner v konzorciju prijavi na razpise ARRS in tudi na Horizon 2020 s temami, kot so reciklaža aluminija, izboljševanje aluminijevih zlitin s kvazikristali, pridobivanje in uporaba vodika, žal neuspešno.

Ob tem smo pripravili še vsebinske projekte za črpanje sredstev iz Načrta za okrevanje in odpornost (Pametna reciklaža, Virtualna baterija). Projekt Slovenski pilotni center za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin (SiPCAST) je bil prepoznan kot strateška naložba države. V okviru Strategije razvoja Skupine Talum do leta 2025 smo pripravili vsebinske predloge projektov za industrijsko transformacijo tovarne.

Septembra smo praznovali 10. Dan inovativnosti, pred koncem leta pa bomo pripravili še 5. razvojno-raziskovalni dan in pokazali dosežke na področju razvoja. □

POSLOVNI DOGODKI

V novo leto z novo Podjetniško kolektivno pogodbo

DARJA VODUŠEK VTIČ
FOTO: DEPOSITPHOTOS

V Skupini Talum v novo leto vstopamo z novo Podjetniško kolektivno pogodbo (PKP), ki posameznika spodbuja in ga motivira za delo ter obenem ohranja visoko raven delavskih pravic, ki so nad osnovnimi zakonodajnimi okviri. Prenovljena PKP bo Skupini Talum omogočila primerljiva izhodišča za delovanje v zaostrenih pogojih delovanja na domačih in tujih trgih. Rdeča nit nove PKP je nagrajevanje dela posameznega zaposlenega v družbah Skupine Talum. Nova PKP bo začela veljati 1. januarja 2022, razen določil, ki so vezana na izplačilo plače (plače in drugi prejemki) in nadomestila plače. Ta določila začnejo veljati 1. marca 2022.

V okviru projekta Prenova plačnega modela, ki vsebuje določitev nove Metodologije za oblikovanje in vrednotenje delovnih mest ter določanje osnovnih plač in vezanega dokumenta Pravilnik o organiziranosti družbe in sistemizaciji delovnih mest, je bila sprejeta odločitev, da pregledamo ter po potrebi prenovimo veljavno PKP, katere temelji segajo v devetdeseta leta prejšnjega stoletja. V drugi polovici letošnjega leta so tako potekala intenzivna pogajanja med pogajalsko skupino, ki jo je na strani delodajalca vodil predsednik uprave Marko Drobnič, na strani sindikata pa predsednik SKEI, Konference sindikatov Kidričevo Igor Jeza. Na strani sindikata je bila članica pogajalske skupine tudi Mateja Gerečnik, izvršna sekretarka SKEI Slovenije.

Pogajanja so zahtevala veliko mero strpnosti, zrelosti in odgovornosti. Bila so zahtevna, a je vedno prevladala moč argumentov in naravnost obeh pogajalskih strani k iskanju rešitev v dobro vseh zaposlenih. Mateja Gerečnik je ob koncu pogajanj izpostavila zelo dobro medsebojno komunikacijo in potek pogajanj. Po njenih besedah se moramo zavedati dejstva, da so pravice v novi PKP v primerjavi s podjetji v Sloveniji na zelo visoki ravni.

Pogajanja so bila uspešno končana 2. decembra 2021, uradni podpis pogodbe je bil 21. decembra 2021.

Nova PKP je posodobljen enovit dokument, ki spodbuja in motivira delo posameznika in obenem ohranja visoko raven delavskih pravic, ki so nad osnovnimi zakonodajnimi okviri. Omogočila nam bo primerljiva izhodišča za delovanje v zaostrenih razmerah delovanja na domačih in tujih trgih. Rdeča nit nove PKP je nagrajevanje dela posameznega zaposlenega v družbah Skupine Talum – postavljamo okvire novih možnosti nagrajevanja, s katerimi bomo motivirali dodatno angažiranje sodelavcev (postavljamo temelje za mentorski dodatek, projektni dodatek, strokovno spodbudo, dodatek za strokovnost). Nova PKP bo začela veljati 1. januarja 2022, razen določil, ki so vezana na izplačilo plače (plače in drugi prejemki) in nadomestila plače.

Deli PKP, vezani na izplačilo plače, bodo začeli veljati 1. marca 2022. Spreminjamo način spremljanja delovne uspešnosti, ki je temelj za izplačilo individualne delovne uspešnosti (sedaj mesečnega izplačila), nekoliko se spreminja tudi sistem napredovanj. V naslednjih dveh mesecih nas tako čakata še dokončna uskladitev in podaja soglasij in mnenj sindikata, Sveta delavcev in Sveta zaposlenih o Pravilniku o organiziranosti družbe in sistemizaciji delovnih mest (priloge tega pravilnika so: Šifrant vrst del, Katalog opisov vrst del, Organigram družbe, Sistemizacija delovnih mest po OE, Razvrstitev vrst del v tarifne razrede, obrazec Osnovni podatki o vrsti del) ter o Metodologiji za oblikovanje in vrednotenje delovnih mest ter določanje osnovnih plač. Sodelavci Skupine Talum bomo o vseh novostih podrobno seznanjeni na internih sestankih in s pomočjo internih komunikacijskih kanalov. □

POSLOVNI DOGODKI

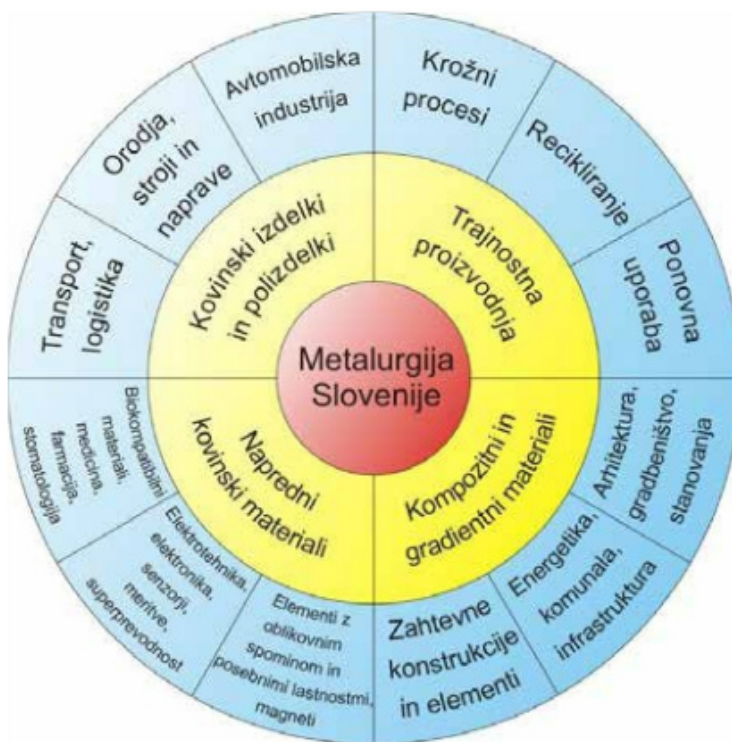
SIPCAST

V Nacionalnem načrtu za okrevanje in odpornost zagotovljena sredstva za Slovenski pilotni center za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin

DR. STANISLAV KORES, FOTO: DR. STANISLAV KORES

Steber metalurgije in kovinskopredelovalne industrije v Sloveniji zajema skupaj 3180 družb in ustvari skupaj več kot 15 milijard evrov prihodkov. V tej panogi je zaposlenih 82.960 ljudi (vsak 10. Slovenec), dodana vrednost na zaposlenega pa znaša 44.000 evrov. Ta podjetja so več kot 75-odstotno izvozno naravnana, za investicije pa namenjajo več kot 5 odstotkov letne prodaje.

Slovenija ima vse pogoje za ustvarjanje verig in mrež povezav v najrazličnejših segmentih industrije. Vse te povezave zahtevajo skupne kompetenčne centre za razvoj. Kovinski materiali so idealni za recikliranje in ponovno uporabo, vsi odpadki pri obdelavi so primerni za ponovno predelavo in uporabo, kovine so tudi naravni materiali.

Prikaz 1: Pregled metalurgije Slovenije

Povečevanje porabe aluminijastih izdelkov

Poraba aluminijastih izdelkov se v zadnjih letih povečuje s 5-7-odstotno stopnjo rasti. Poraba aluminija v svetu usmerja transportna, pakirna, gradbena in splošna industrija z zahtevo zmanjševanja ogljičnega odtisa, kar za aluminij kot lahko in neskončno reciklabilno kovino prinaša konkurenčno prednost. Kljub odličnim mehanskim lastnostim aluminij na trgu tekmuje z drugimi kovinami in materiali, pri čemer se konkurenčno prednost ustvarja tudi z razvojem naprednih zlitin z izboljšanimi mehanskimi in preoblikovalnimi lastnostmi.

Razvoj naprednih zlitin

Glavne omejitve pri razvoju naprednih zlitin in tehnologij nastajajo zaradi pomanjkanja razvojne infrastrukture, saj je ugotovitev iz laboratorijskih preiskov zelo težko prenesti na industrijsko raven. Srečujemo se s težavo »skaliranja« (angl. scale-up) oziroma s prenosom izsledkov iz laboratorijskih vzorcev, težkih nekaj 100 gramov, na industrijske, težke nekaj ton. To prinaša tudi visoke stroške zaradi prevelikih vložkov surovin, raziskovalci pa se srečujejo s časovnimi omejitvami, ker proizvodne naprave obratujejo neprekinjeno, prenos z laboratorijske ravni pa zahteva veliko ponovitev predvsem zaradi reševanja težav, ki jih zaradi majhnosti vzorcev nismo zaznali in reševali. Področje raziskov je mogoče pospešiti in intenzivirati z vzpostavitvijo pilotnih naprav za izvajanje preizkusov na področju razvoja novih zlitin, tehnologij in izdelkov v realnih pogojih in skalah brez časovnih omejitev in z občutno zmanjšanimi stroški porabe surovine. Takšne pilotne naprave predstavljajo tudi most povezovanja med raziskovalci na univerzah in industrijskimi raziskovalci ter pospešujejo prenos znanja med obema sferama.

Slovenski pilotni center (SIPCAST)

Podjetji Talum in Impol sta bili pred leti pobudnika za vzpostavitev takšnega pilotnega centra na nacionalni ravni. Skupaj smo izdelali gradivo in koncept za vzpostavitev takšnega centra po vzoru Centra Brunel za napredne strjevalne tehnologije (Brunel Center for Advanced Solidification Technology, BCASST) na Univerzi Brunel v Londonu, kjer imajo britanska podjetja na voljo vso potrebno pilotno infrastrukturo za raziskave in razvoj v polindustrijskih razmerah.

12 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

Ideja Slovenskega pilotnega centra za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin (SiPCAST) je namestitev pilotnih naprav za livarske in preoblikovalne tehnologije, pri čemer bi lahko vsi deležniki v Sloveniji to infrastruktura uporabili za raziskave in razvoj. Tak pilotni center je treba umestiti v realno proizvodno okolje, kjer bosta za razvojno-raziskovalno delo na razpolago vsa potrebna infrastruktura in ustrezna usposobljen operativni in inženirski kader. **Talum si od takšnega centra obeta hitrejši razvoj zlitin in tehnologij pri visokotlačnem, nizkotlačnem in gravitacijskem litju, razvoj materiala za orodja, premazov pri litju, obdelave aluminijevih talin, raziskav reciklažnega aluminija in uporabe elementov industrije 4.0, kot so avtomatizacija, senzorika, robotizacija in uporaba umetne inteligence pri livarskih tehnologijah.** Impol je usmerjen v preoblikovalne tehnologije, valjarništvo in ekstruzijo ter v razvoj in raziskave drugih materialov in sredstev, potrebnih pri preoblikovanju aluminija. Ves razvoj na polindustrijskih napravah pa je podprt z raziskovalno-analitičnimi napravami, zbranimi na enem mestu v okviru takšnega pilotnega centra (mikroskopi, različni analizatorji, trgalni stroji, spektrometer ...).

Dolga leta prepričevanj in predstavitev o nujnosti vzpostavitve takšnega pilotnega centra so obrodila sadove. Slovenski pilotni center za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin (SiPCAST) je bil kot projekt umeščen v slovenski nacionalni Načrt za okrepanje in odpornost, v katerem so zagotovljena tudi sredstva za njegovo vzpostavitev. Namen projekta je vzpostavitev odprtega raziskovalnega centra za razvoj naprednih aluminijevih zlitin in tehnologij, ki bo vseboval industrijski laboratorij s pilotnimi napravami z namenom, pospeševati industrijski razvoj in razvoj kompetenc ter strateških razvojnih partnerstev doma in v tujini.

Glavni operativni cilji projekta so:

- povečevanje uporabe sekundarnega aluminija v postopkih pridelave aluminijevih zlitin v smeri trajnostnega razvoja,
- razvoj novih naprednih aluminijevih zlitin,
- izboljšanje lastnosti aluminijastih ulitkov, proizvedenih s tehnologijami gravitacijskega, nizkotlačnega in visokotlačnega litja,
- razvoj podpornih storitev za zagotavljanje kakovosti: raziskave materialov, analitna kemija in varstva okolja,
- razvoj tehnologij preoblikovalnih procesov,
- razvoj tehnologije za vzpostavljanje sistema upravljanja pametne tovarne,
- razvoj podporne infrastrukture za zagotavljanje učinkovitega delovanja razvojnega centra, projektnega vodenja, povezovanja med podjetji in univerzami in razvoja kompetenc raziskovalcev,
- razvoj nove tehnologije izdelave aluminijevih zlitin z nanostrukturno.

Foto 1: Del opreme v BCAST-u, Brunel Univerza, London

Foto 2 in 3: Del opreme v BCAST-u, Brunel Univerza, London

Prikaz 2: Koncept delovanja pilotnega centra

Prepričani smo, da je vzpostavitev takšnega pilotnega centra nujno potrebna za izboljšanje konkurenčnosti, saj bomo tako:

- pospešili sodelovanje med univerzami in industrijo ter pravočasno odkrivali potrebe,
- povečali učinkovitost in dobičkanost raziskovalnega dela,
- podprli industrijo z razvojem novih izdelkov z višjo dodano vrednostjo,
- kreirali delovna mesta z višjo dodano vrednostjo,
- povečali kakovost sekundarnega in terciarnega izobraževanja z možnostjo pridobivanja praktičnih izkušenj na konkretnih industrijskih napravah,
- vzpostavili hiter in učinkovit prenos novih tehnologij in izdelkov v redno industrijsko proizvodnjo in na trg. □

14 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

POSLOVNI DOGODKI

GREMO⁺ (GREEN MOBILITY)

Povezovanje za tehnološko, digitalno in zeleno transformacijo slovenske avtomobilske industrije

MAG. AVGUST ŠIBILA, FOTO: HIDRIA

Slovenska industrija, ki deluje na področju mobilnosti, se spoprijema z velikimi izzivi, ki jih narekujejo tehnološke spremembe (prehod na elektromobilnost), zahteve po digitalni transformaciji proizvodnih in poslovnih procesov ter uvajanje modelov trajnosti in odpornosti (zeleno mobilnost). Zato se je deset velikih slovenskih podjetij – Domel, Hidria, Iskra Mehanizmi, Kolektor, LTH Castings, SIJ Acroni, TAB, Talum, TPV in Unior, ki delujejo v okviru Slovenskega avtomobilskega grozda – odločno povežalo v močno in pomembno iniciativo ter po vzoru Evropske unije podalo pobudo za oblikovanje misije na področju zelene mobilnosti GREMO (GREEN MOBILITY).

Avtomobilska industrija se še nikoli v svoji zgodovini ni soočala s tako nujno potrebo po transformaciji kot danes. Razlogi so strukturne spremembe na področju mobilnosti (povečevanje deleža električnih vozil), zahteve kupcev po »proizvodnji brez napak« (angl. zero defect

manufacturing) in sledenje usmeritvam za trajnostno zmanjševanje okoljskega odtisa. Dodatni ključni izziv, ki ga prinaša obdobje do leta 2025, je dvig dodane vrednosti na zaposlenega nad 60.000 evrov, kar bo ob predvideni rasti plač v tem obdobju nujno za ekonomsko vzdržnost poslovanja. V praksi to pomeni, da bo treba proizvajati vedno zahtevnejše proizvode na vedno učinkovitejši način (avtomatizacija in robotizacija proizvodnje).

Evropski Zeleni dogovor, ki mu sledijo države članice Evropske unije, zahteva od industrije, da emisije CO₂ do leta 2030 zniža za 55 odstotkov v primerjavi z letom 1990, do leta 2050 pa celo za 90 odstotkov. Elektrifikacija vozil je zagotovo tehnologija prihodnosti, prav tako pa so že zdaj znane ovire, ki stojijo na poti do zastavljenega cilja.

Do leta 2025 na trgu vsaj 100 novih modelov elektrificiranih in električnih vozil

Zaostrena zakonodaja narekuje v naslednjih letih izjemno hitro rast trga elektrificiranih in električnih vozil. Evropska avtomobilska industrija napoveduje, da bo do leta 2025 na trgu vsaj 100 novih modelov elektrificiranih in električnih vozil, njihov domet se bo pomembno povečal, cena bo postala dostopnejša, ker države še vedno napovedujejo pomembno podporo v obliki subvencij za nakupe električnih vozil. Volvo in Ford bosta tako od leta 2030 dalje v Evropi

prodajala le še električne avtomobile, General Motors namerava do leta 2035 apustiti proizvodnjo vozil z motorji z notranjim zgorevanjem in proizvajati le še električne avtomobile, Volkswagen pa načrtuje, da bo do leta 2030 delež njihovih prodanih električnih avtomobilov v Evropi 70-odstoten, na Kitajskem in v ZDA pa 50-odstoten.

Povečevanje vlaganj osnova za nadaljnji razvoj

Obdobje preobrazbe avtomobilske industrije, ki je pred nami, od podjetij v panogi zahteva povečanje vlaganj tako s finančnega kot tudi z organizacijskega in kadrovskega vidika, zela pomembna pa bo tudi podpora državnih ustanov.

Treba bo:

- bistveno povečati vlaganja v raziskave in razvoj od dosedanjih,
- povečati vlaganja v posodobitev obstoječih proizvodnih zmogljivosti in vzpostavljanje novih,
- razviti nove modele povezovanja znanosti z gospodarstvom,
- uporabiti nove pristope in modele na področju izobraževanja,
- vzpostaviti vključenost države v oblikovanje strategije in dajanje podpore preobrazbi slovenske avtomobilske industrije.

Misija GREMO skupni projekt podjetij in države

Cilj misije GREMO je povezati slovenska podjetja v razvojne konzorcije in se s podporo države uspešno soočiti z razvojnimi izzivi, ki jih prinaša obdobje do leta 2025. Misija GREMO je skupni projekt podjetij in države. Konzorcij desetih podjetij je vladi predlagal oblikovanje sklada, ki bi se oblikoval na podlagi zakona o misiji GREMO po modelu Zakona o spodbujanju investicij. Vir za dodelitev sredstev bi bila prvenstveno sredstva sklada za okrevanje in odpornost, poleg tega pa glede na naravo projektov tudi sredstva integralnega proračuna, sklada za podnebne spremembe ali kohezijskih sredstev. Ocena je, da bi bilo treba, tudi po vzoru nekaterih drugih držav, za ta namen zagotoviti od 150 do 200 milijonov evrov iz javnih sredstev.

Upravičenci do sofinanciranja raziskovalno-razvojnih projektov bodo vsa podjetja ne glede na velikost in javne raziskovalne organizacije s sedežem v Republiki Sloveniji, ki se s ciljem, izvajati skupni raziskovalno-razvojni projekt, povežejo v konzorcij partnerjev. Celotna ideja in koncept misije GREMO temeljita na nuji pa vzpostavitvi kompetentnih dobaviteljskih verig v Sloveniji in celovitega ekosistema partnerjev na področju elektrifikacije mobilnosti. Le če bomo v raziskovalno-razvojne projekte vključili širok spekter kompetentnih in razvojno naravnanih partnerjev, lahko namreč pričakujemo prebojne rezultate.

Misija GREMO je bila Vladi RS predstavljena 12. oktobra na skupnem sestanku v Idriji. Predstavniki vlade so se predstavila tudi posamezna podjetja s svojimi izdelki in razvojnimi dosežki. Talumovci smo razstavili ohišje baterije za e-pogon za hibridna

vozila, nihajne vilice zadnjega kolesa in pesto za kolo pri enduro motociklu, pokrov motorja za cestni motocikel, posodo za olje za enduro motocikel, stabilizator rotorja za motorje e-vozil ter hladilne plošče za baterije za hibridna in električna vozila.

Področje mobilnosti kot izhodišče za razvoj in prihodnja rast Skupine Talum

V PE Ulitki je že danes približno 60 odstotkov proizvodnje vezane na mobilnost (14 odstotkov avtomobilska panoga, 14 odstotkov komercialna vozila in 31 odstotkov motocikli) in tudi prihodnja rast programa bo temeljila na razvoju in uporabi lahkih, mehansko trdnih aluminijevih zlitin za področje mobilnosti. Velik potencial prepoznavamo tudi v razvoju in proizvodnji hladilnih plošč za hlajenje baterij, ki ga izvajajo v družbi Talum Izparilniki, sodelavci v PE Rodelice pa razvijajo koncepte za proizvodnjo cilindričnih in prizmatičnih rondelic za protismerno iztiskovanje ohišij baterij.

V Talumu smo za področji livarstva ulitkov in proizvodnje toplotnih prenosnikov pripravili okvirni nabor razvojnih projektov, s katerimi se bomo skupaj z razvojnimi partnerji potegovali za sredstva v okviru misije GREMO:

1. raziskave in razvoj na področju tehnoloških in kontrolnih postopkov za izdelavo prototipov in proizvodnjo zahtevnih aluminijastih ulitkov in sklopov večjih dimenzij na področju visokotlačnega, nizkotlačnega in gravitacijskega litja,
2. uvajanje višje stopnje avtomatizacije in robotizacije tehnoloških procesov za proizvodnjo aluminijastih ulitkov za osebna in gospodarska vozila ter motocikle,
3. digitalizacija proizvodnje in logistike aluminijastih ulitkov skladno s smernicami industrije 4.0 (brezpapirno poslovanje, sledljivost, proizvodnja brez napak itd.),
4. razvoj in uvajanje rešitev za zmanjševanje okoljskega odtisa (zmanjšanje porabe energentov, reciklaža krožnih materialov, predelava stranskih proizvodov, raba odpadne toplote itd.),
5. izvajanje raziskav za karakterizacijo toplotnih in tokovnih pojavov v roll-band prenosnikih toplote z dvofaznim tokom, namenjenih hlajenju baterij EV,
6. prototipna in velikoserijska proizvodnja roll-band toplotnih prenosnikov za hlajenje baterij EV – TP KTX, TP WBCYN,
7. avtomatizacija in robotizacija linije expandal in posodobitev napihovalnih preš HPO3 in HPO4,
8. investicije v širitev proizvodne in RR infrastrukture za projekte e-mobilnosti. □

Za uspešno realizacijo naštetih prizadevanj bomo morali v Talumu maksimalno angažirati vsa ključna razvojna in podporna okolja.

NALAGAM

INOVATIVNOST

0 %

100 %

PROSIMO POČAKAJTE...

Inovativnost v letu 2021 **dobro** začinjena

STANISLAV KORES, VESNA KOŠIR, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Švica med najbolj inovativnimi državami

Globalni inovacijski indeks (GII) za leto 2021, ki ga je objavila Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (WIPO), kaže, da je Švica ohranila 1. mesto med najbolj inovativnimi državami na svetu, ki ga zaseda že skoraj desetletje. Sledijo ji Švedska, ZDA, Združeno kraljestvo in Republika Koreja.

Slovenija glede na inovativnost na 32. mestu

Severna Amerika in Evropa po inovativnosti še naprej vodita, saj je večina (16) od 25 najbolj inovativnih gospodarstev na lestvici GIJ še vedno evropskih. Slovenija je na letošnji lestvici ohranila 32. mesto.

Inovacije ključne za premagovanje skupnih izzivov

Letašnji GIJ kaže, da so kljub velikemu vplivu pandemije covid-19 številni sektorji pokazali izjemno odpornost – zlasti tisti, ki so sprejeli digitalizacijo, tehnologijo in inovacije. Inovacije so ključne za premagovanje skupnih izzivov, s katerimi se soočamo, in izgradnja boljše prihodnosti.

Inovativnost v Talumu

Inovativna dejavnost v Skupini Talum sistematično spremljamo že 10 let. V teh letih smo se z inovativnostjo prestrukturirali in s kupci kot partnerji razvili uspešne zgodbe. Inovativnost nam zagotavlja dolgoročni uspeh, obstaj in konkurenčno prednost. Brez nenehnega inoviranja ne moremo pričakovati napredka. Na nas je, da vedno znova iščemo rešitve za izzive in novosti pri vseh proizvodnih in poslovnih procesih.

Septembra smo na drugačen način ovekovečili 10. Dan inovativnosti. Zakuhami smo zanimiv dan v družbi osrednjega gosta Bineta Valčiča, za konec pa ga začinjili še s Tadejem Tošem. Na dogodku smo predstavili dosežke na področju inovativnosti v tekočem letu in dosežke, ki smo jih na tem področju dosegli v zadnjih desetih letih.

Inovativna dejavnost v številkah (2011–2021):

- **število inovativnih predlogov:** 9200
- **število tehničnih izboljšav:** 60
- **vrednost gospodarske koristi:** 2,2 mio evrov

Zaključili smo, da je inovativnost v vseh teh letih postala začimba našega vsakdana.

Letos se bomo v Talumu na področju inovativnosti približali predkriznemu letu 2019.

Ocenjujemo, da bomo v letu 2021 zbrali:

- 0,9 predloga na zaposlenega,
- 0,5 mio evrov gospodarske koristi,
- približno 25-odstotni delež zaposlenih, ki sodelujejo v inovativnosti.

Upam si!

Naš cilj je, da bi v procesih inoviranja aktivno sodelovalo vsaj 30 odstotkov vseh zaposlenih.

Število tehničnih izboljšav v letošnjem letu smo povečali, z vztrajnostjo in spodbudami pa nam je uspelo motivirati posameznike in skupine k podajanju teh predlogov. Smo na dobri poti, da inovativnost v prihodnosti postane del našega rednega dela.

Anketa za merjenje inovacijske klime

Ob desetletju inovativnosti v Talumu smo si zadali še eno zahtevno in pomembno nalogo. Stremimo k izboljšavam in v prihodnost, zato si želimo proučiti, kaj lahko na področju inovativne dejavnosti še izboljšamo. V ta namen bo decembra 2021 in januarja 2022 potekala raziskava inovacijske klime v naši tovarni. V sodelovanju s strokovnjaki za razvoj inovativnosti smo pripravili anketo, s katero želimo preveriti našo zrelost na področju inovativnosti, predvsem pa, kako lahko naš sistem inovativne dejavnosti še nadgradimo. Z rezultati ankete se bomo lotili načrtovanja, spreminjanja in nadgradnje naše Inovacijske dejavnosti.

Za sodelovanje v anketi se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Od dobrih idej do inovativnosti je dolga pot, a vredna truda. V zadnjem času smo se naučili, da so ne samo spremembe, temveč tudi prilagodljivost postale naša stalnica. In ravno z inovativnostjo se nam odpirajo neskončne možnosti za izboljšave, s katerimi bomo okrepili naš položaj na trgu. Z odprtostjo, prilagoditvijo naše kulture, predvsem pa s sodelovanjem bomo premostili vsak izziv ter stopili na pot industrijske transformacije, ki nas čaka v prihodnjih letih.

Pri reševanju naših izzivov naj nas spremljajo INOVATIVNOST, KREATIVNOST in USTVARJALNOST. Naj bo okus po aluminiju in naši inovativnosti še naprej dobro začinjen. □

POSLOVNI DOGODKI

Učinkovito, racionalno in varčno z energijo

BRANKO HERTIŠ

VIR: ZVEZA DRUŠTEV ENERGETIKOV SLOVENIJE: FRANC BERAVS:

UČINKOVITA RABA ENERGIJE - SEMINARSKO GRADIVO 2016.

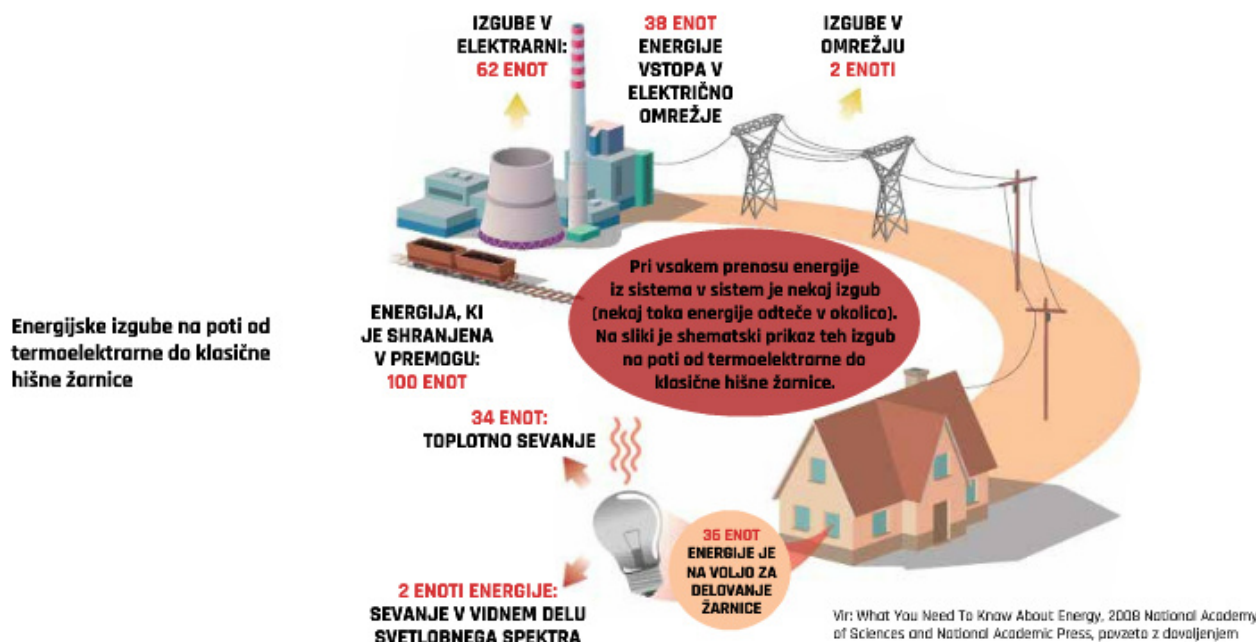
FOTO: SPLET

Le z vamo in zanesljivo oskrbo ter manjšo porabo energije, v čim večjem deležu pridobljene iz obnovljivih virov, bomo lahko zagotovili čim manjše vplive na okolje. Učinkovito in varčno uporabo lahko dosežemo z uporabo energijsko varčne tehnologije in s spremembo vedenja uporabnikov. Tako bi bil dosežen tudi gospodarski cilj, to je znižanje stroškov za energijo. Pomembno je, da se tega zavedamo in da vsak po svoji moči prispeva k racionalni, učinkoviti in varčni rabi energije na svojih delovnih mestih, pa tudi v domačem okolju.

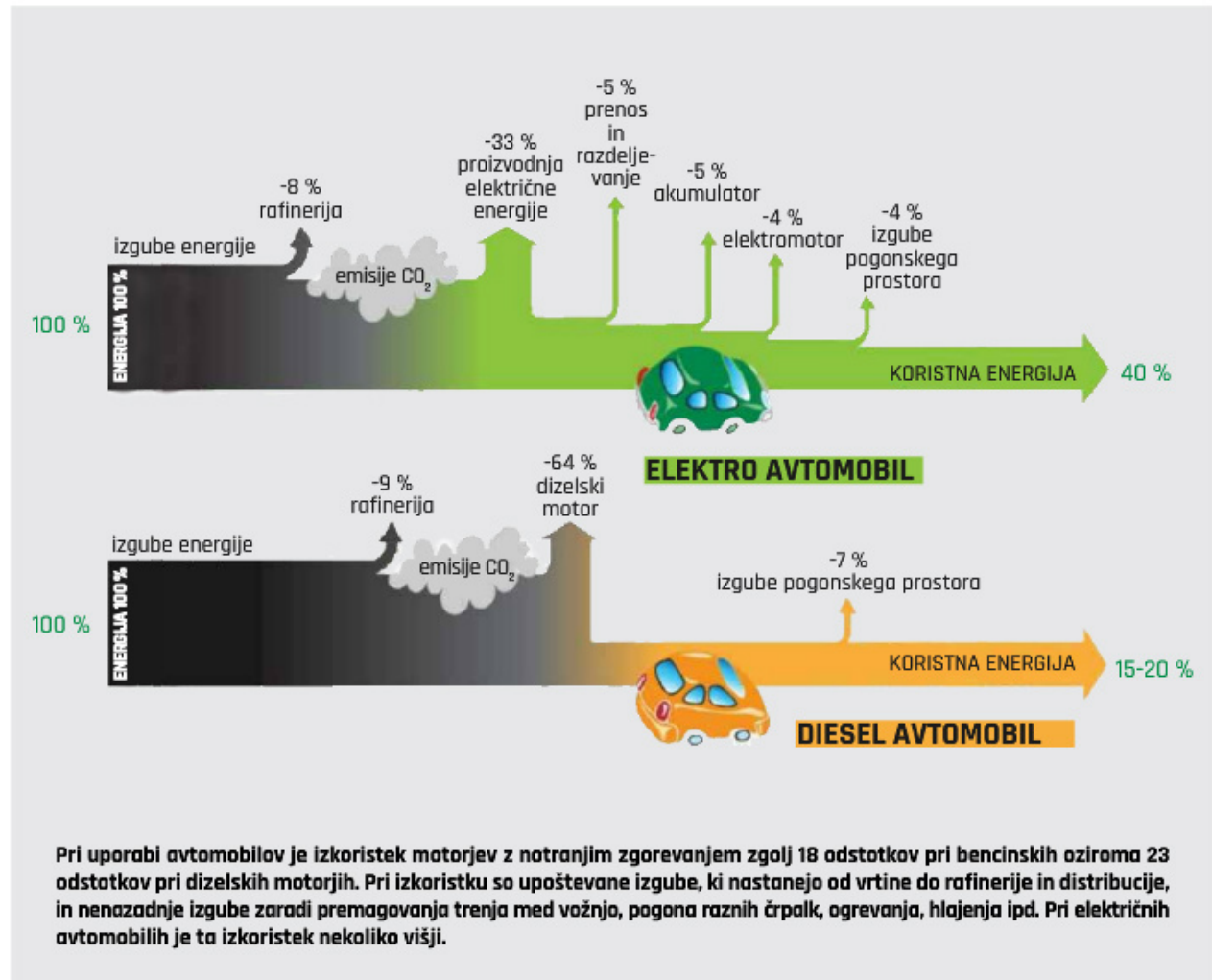
Višanje cen energentov in vplivi pretvorbe energije iz ene oblike v drugo imajo velik vpliv na okolje. Pri pretvorbah energije se sproščajo velike količine emisij toplogrednih plinov, ki povzročajo segrevanje ozračja. Plini, kot so ogljikov dioksid, metan, fluorirani ogljikovodiki, dušikov dioksid, žvepovi aerosoli in ozon v ozračju, omejujejo odboj sončnega sevanja v ozračje in tako povzročajo njegovo segrevanje oziroma vpliv tople grede. Toplogredni plin je tudi vodna para, na katero človeštvo ne more bistveno vplivati. Posledica vseh teh emisij so tudi naravne katastrofe, kot so suše, poplave in drugi ekstremni vremenski pojavi, povečevanje ozonske luknje, taljenje arktičnega ledu, naraščanje gladine svetovnih morij in spreminjanje podnebja z vsemi posledicami, ki so s tem povezane.

Energija in energenti

Energija je gibalo razvoja in se po zakonu fizike ne porablja, ampak se samo pretvarja iz ene oblike v drugo. Nosilci energije pa so energenti, ki se porabljajo za koristno delo (premog, drva, plin, električna energija itd.).

V premagu je na primer nakopičena toplotna energija, ki jo v termoelektrarni pretvorimo v električno energijo. Če to energijo uporabimo za osvetljevanje prostora (žarnica), se je pri pretvorbi in prenosu do končne porabe izgubi 98 odstotkov, ali drugače povedano, le 2 odstotka od vložene energije je koristno uporabljena energija - svetloba. Preostalo so izgube in stranski produkti (toplota, prenos, distribucija ipd.).

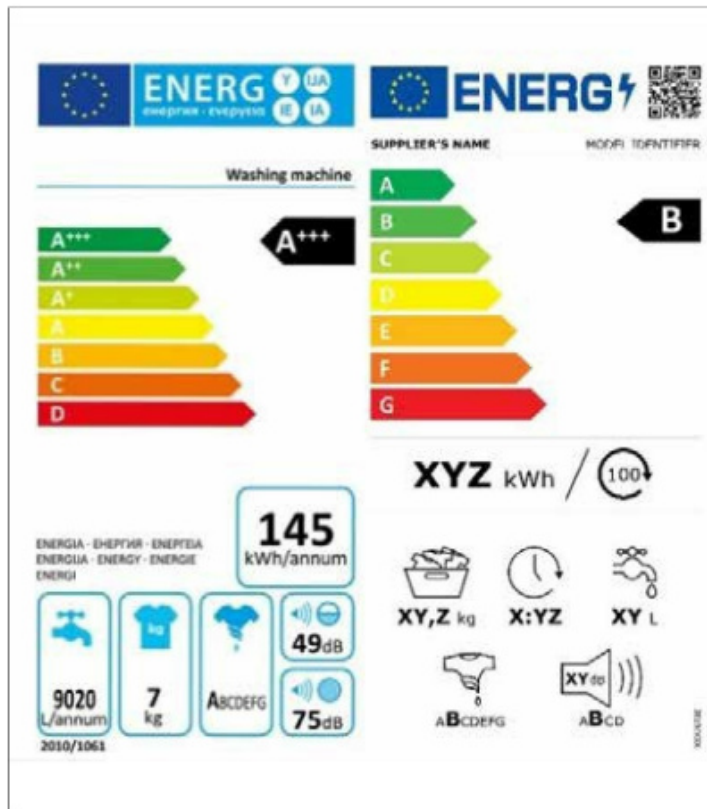

Učinkovita raba energije

Pomen učinkovite rabe energije je v doseganju največjega izkoristka pri pretvorbi energije. Energijsko učinkovitost gospodinskih aparatov označujemo z nalepkami. Kot primer navajam hladilnik z oznako A+++ , ki v primerjavi z A porabi 60 odstotkov manj energije oziroma je toliko bolj učinkovit. Leto 2021 je Evropska komisija uvedla novo lestvico o energijski učinkovitosti od A do G, tako da proizvajalcem pušča več manevrskega prostora pri uvajanju izboljšav pri njihovih izdelkih.

V proizvodnji je prav tako eden od pomembnih kriterijev za zamenjavo naprav poleg kakovosti, stroškov vzdrževanja in oskrbe z rezervnimi deli tudi energijska učinkovitost. Pri napravah, ki so večji porabniki energije, je eden od kriterijev pri prevzemu naprave doseganje parametrov energijske učinkovitosti.

20 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

Uspešna kontrolna presoja standarda ISO 50001 Sistem upravljanja z energijo

15. in 16. novembra 2021 so presojevalci pooblašene inštitucije Bureau Veritas v Talumu izvedli kontrolno presojo za standard ISO 50001 Sistem upravljanja z energijo. Presojali so sistem vodenja, upravljanja sistema in izvajanje zahtev standarda v proizvodnih enotah. Presojevalci so bili s prikazanim zadovoljni, so pa nam nakazali priložnosti, na katerih moramo še intenzivneje delati, da bodo rezultati sistema upravljanja z energijo še boljši.

Standard ISO 14001 Sistem ravnanja z okoljem in standard ISO 50001 Sistem upravljanja z energijo

Z zmanjšano porabo energentov vplivamo na zmanjšanje porabe naravnih virov in pri tem ustvarjamo manj emisij v ozračje. Lahko rečemo, da sta standarda ISO 14001 in ISO 50001 med seboj povezana oziroma se dopolnjujeta.

Racionalna raba energije

Temelji na razumu in je v skladu s tem razmerje med delom, porabo in koristjo. Primer takšne porabe je na primer vožnja v službo. Če se sami peljemo z avtomobilom, je manj racionalno, kot če se z istim avtomobilom peljemo skupaj s sodelavci, da zapolnimo mesta v avtomobilu. Še bolj racionalno je seveda, če za prihod uporabimo avtobus ali vlak.

V Talumu lahko kot primer racionalne rabe navedemo izrabo odpadne toplote za ogrevanje prostorov in sanitarne vode, saj na ta način zmanjšujemo porabo zemeljskega plina. Ostaja pa še velik potencial neizkoriščene odpadne toplote. Tudi pri pregledih obratov prepoznavamo priložnosti za racionalnejšo izrabo energentov, predvsem pri starejših napravah oziroma tehnologijah.

Varčna raba energije

Gre za zavestno odločitev za ukrepe, ki so povezani z našimi dejanji za zmanjšano rabo energije. Če se namesto z avtomobilom v službo odpeljemo s kolesom ali gremo peš, pomeni, da prihranimo energijo. Z zastiranjem oken (roleta) v poletnem času, dvigovanjem temperature hlajenja prostora in primernim prezračevanjem prav tako pripomoremo k varčni rabi energije.

Za Talum lahko kot primere varčne rabe navedemo: odprava puščanja komprimiranega zraka in zemeljskega plina, izklapljanje naprav, ko jih ne potrebujemo, zapiranje pip s pitno in tehnološko vodo, ko je ne potrebujemo. Če je v času ogrevalne sezone v prostoru temperatura previsoka, je treba izklopiti ogrevanje, ne pa odpirati oken ali vrat, da bi temperatura uravnala.

Z učinkovitim, racionalnim in varčnim ravnanjem z energijo lahko pripomoremo k zmanjševanju omenjenih vplivov na okolje in h kakovosti življenja ter pri tem prihranimo sredstva, ki jih z neracionalno oziroma neučinkovito rabo energentov trašimo. □

POSLOVNI DOGODKI

TISAX: Učinkovitost procesov z vidika informacijske varnosti**KRISTIAN LIPOVAC, FOTO: DEPOSITPHOTOS**

Pogoj za učinkovitost delovnih procesov je njihovo spremljanje, obvladovanje in nenehno izboljševanje. Vsak proces lahko spremljamo z različnih vidikov: z vidika varnosti procesa za izdelavce, njegove finančne učinkovitosti, kakovosti, varnosti za okolje, energijske učinkovitosti, varnosti z vidika varovanja podatkov in informacij ter drugo. Zahteve za sistemsko spremljanje teh vidikov opredeljujejo standardi, skladnost z zahtevami pa potrjuje pridobljen certifikat.

Obvladovanje podatkov in informacij ter njihovo varovanje sta v Talumu prisotna že dolgo, vendar je bilo spremljanje skladnosti z zahtevami informacijske varnosti uvedeno nazadnje. Tudi najmlajšega od vpeljanih standardov – standard informacijske varnosti TISAX – smo vpeljali z določitvijo pravil v internih dokumentih, ki so obvladovani v dokumentnem sistemu BC (Business Connect). Pravila smo najprej implementirali na sistemski ravni in v procesih informacijskega servisa, ki ga izvaja Informatika. Nato smo jih vpeljali v poslovne enote, ki so v obsegu certificiranja. Postopoma širimo nabor aktivnosti, s katerimi prepoznavamo tveganja, izziwe in priložnosti za izboljšanje sistema.

Aktivnosti, ki jih izvajamo, so vodstveni pregledi oziroma sestanki odbora za informacijsko varnost, mesečni sestanki z zadolženimi osebami, obhodi obratov in nedavno izvedena notranja presoja po zahtevah informacijske varnosti. Sistematično smo začeli tudi komunicirati in ozaveščati izdelavce o pomembnosti delovanja vsakega izmed nas v skladu z zahtevami informacijske varnosti. V ta namen je bil vzpostavljen portal Informacijska varnost, do katerega je mogoče dostopati preko stalne pasice na intranetni strani.

Vidik informacijske varnosti je le eden izmed vidikov, s katerimi spremljamo procese. Vsak proces je učinkovit toliko, kolikor je učinkovit njegov najšibkejši člen (vidik). Zato je pomembno, da so vse zahteve različnih vidikov skrbno integrirane v delovanje vseh izdelavcev in delovanje naših procesov. □

NAUČILI SMO SE ...

Pri vsakodnevnem delu smo se začeli zavedati pomena pravila »čiste mize« in »čistega zaslona«. Razumemo, da je treba dokumente, ki štejejo za poslovno skrivnost, primerno varovati. Skrbno upravljamo vloge in dostope, saj je to nujno za zmanjševanje tveganja pri varovanju podatkov in informacij. Pozorni smo na zlonamerno pošto, jo prepoznavamo in ustrezno reagiramo. Z uporabo učinkovitih orodij zagotavljamo varno poslovanje in izmenjavo podatkov s partnerji.

Livni stroj v Talumu

Ekipo za montažo stroja: Igor Turnšek (vodja projekta), Alen Pleteršek, Marko Planinšek in Zvanka Čerček

Livni stroj, montiran v Nemčiji.

POSLOVNI DOGODKI

Prodali stroj za gravitacijsko litje

MAG. ANTON VERDENIK, FOTO: IGOR TURNŠEK

Talum Servis in inženiring je septembra 2021 uspešno zaključil izjemno pomemben projekt prodaje gravitacijskega livnega stroja nemškemu podjetju Pinter Guss GmbH.

Pinter Guss je družinsko podjetje, ki je bilo ustanovljeno leta 1907 kot livarna bron in ki se je razvilo v sodobno livarno ulitkov iz aluminija s sedežem v bavarskem mestu Deggendorf.

Začetki sodelovanja s podjetjem segajo v leto 2016, ko smo obnovili in nadgradili njihov stari livni stroj KM4. Pomemben del nadgradnje je bil sistem za krmiljenje in regulacijo procesa gravitacijskega litja, razvit v PE Servis in inženiring, ki je pri starem stroju dvignil produktivnost in zmanjšal kakovostni izmet. Odlični remont z nadgradnjo in dobrim popravnim servisom je prepričal vodstvo podjetja Pinter Guss, da so nam aprila 2021 zaupali projektiranje in izdelavo novega gravitacijskega livnega stroja. Obseg dobave je bil livni stroj TGC-6/PG, hladilni sistem, hidravlični agregat, elektro oprema in sistem za avtomatizacijo s Talumovo aplikacijo za gravitacijsko litje.

Vse aktivnosti smo vodili v našem podjetju. Izdelali smo obsežno projektno dokumentacijo, ki je bila podlaga za izdelavo, sestavo in zagon livnega stroja. Čez poletje smo stroj izdelali in sestavili ter ga pripravili za prevzemni test. Kupec je v Talumu preizkusil vse funkcije stroja in nam dal zeleno luč za prevoz in montažo v Nemčiji.

Montaža, zagon in prevzem so bili v obojestransko zadovoljstvo opravljeni septembra. Projekt je bil končan v predvidenem roku. Pokrili smo vse stroške in dosegli planiran dobiček.

S tem projektom je PE Servis in inženiring dosegla pomemben razvojni mejnik, saj nam je prvič uspelo prodati proizvodni stroj, ki je plod lastnega razvoja, v najnaprednejše evropsko gospodarstvo.

Vsem sodelavcem, ki so v zahtevnem obdobju sodelovali pri projektu, se zahvaljujem za prispevek in trud. □

Livarna Pinter Guss v Deggendorfu v Nemčiji

POSLOVNI DOGODKI

Z lastnim laserskim razrezom smo učinkovitejši

MIHA ŠKRINJAR

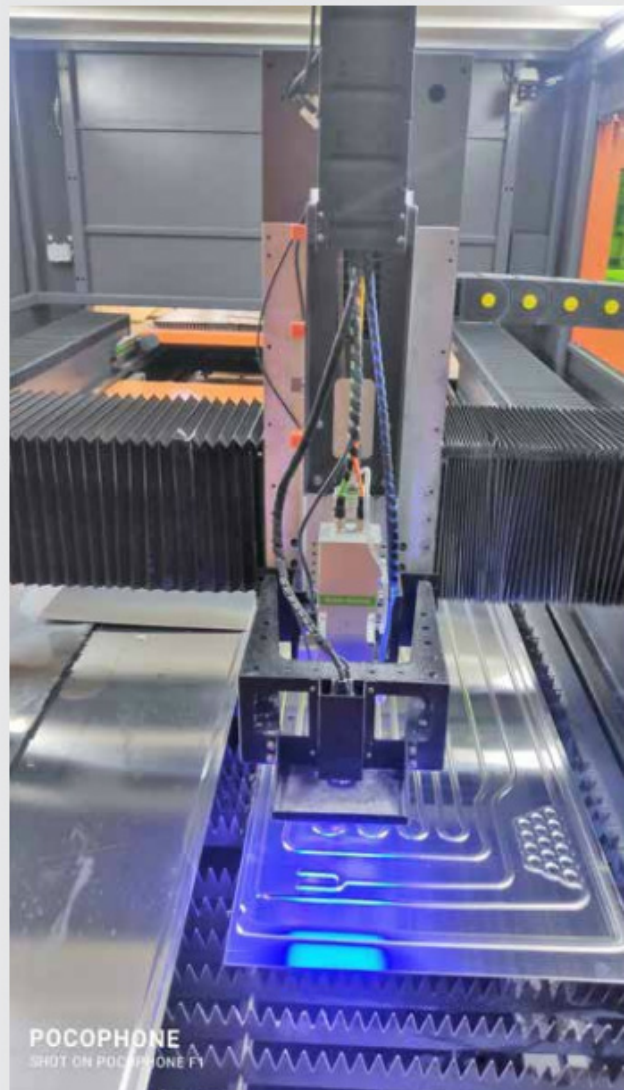
FOTO: MIHA ŠKRINJAR

Junija smo v družbi Talum Izparilniki kupili novo napravo za laserski razrez roll-bond toplotnih prenosnikov. Roll-bond plošče z nekoliko kompleksnejšimi geometrijami smo pred tem pošiljali na laserski razrez zunanjim ponudnikom. Tudi zaradi zamudnega procesa prevoza roll-bond plošč iz Taluma in nazaj smo se odločili za nabavo lastne naprave za laserski razrez.

Razrez roll-bond toplotnih prenosnikov zunaj podjetja ni omogočal popolne kontrole kakovosti obrezanih roll-bond plošč, prav tako pa smo roll-bond plošče morali pred laserskim razrezom še vedno pravokotno obrezati, kar je privedlo do dvojnega dela.

Kanalska slika naših roll-bond plošč se zaradi toleranc valjanja razlikuje po dolžini od kosa do kosa, zato je naprava opremljena s prepoznavanjem kanalov preko kamere. S tem natančno določimo razrez na vsakem kosu posebej in zagotovimo, da je končni izdelek v okviru določenih toleranc. Režemo na dveh izmenljivih mizah, kar močno skrajša celotni čas rezanja, saj se manipulacija roll-bond plošč izvaja med razrezom, ki poteka na drugi mizi. Trenutno za asistenčni rezalni plin uporabljamo dušik v jeklenkah, a se hitro parablja, zato nameravamo v kratkem napravo za laserski razrez povezati z napeljavo komprimiranega zraka.

Lastna naprava za laserski razrez nam omogoča hitro izdelavo prototipov za naše kupce in iskanje najboljših kombinacij nastavitvev za čim bolj čist razrez. Prav tako so se močno skrajšali dobavni roki našim kupcem, saj lahko napihnjene izdelke režemo že isti dan. Za vsak tip prenosnika imamo izdelan samostojen program za razrez, kar nam omogoča hitro menjavo roll-bond plošč, ki se režejo. Ob samem rezanju operater izvaja kontrolo kakovosti, premeri izrezane kose in preveri ustreznost toleranc, ki so določene na načrtu. Če ugotovi odstopanje, lahko hitro prilagodimo natančnost razreza s premikanjem referenčnih točk, ki jih določimo preko kamere. □

24 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

POSLOVNI DOGODKI**Skupščina imenovala nov nadzorni svet****NATAŠA VODUŠEK FRAS, FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ**

Delničarji Taluma so na skupščini 26. novembra 2021 imenovali šest članov nadzornega sveta, predstavnikov kapitala. Novi člani nadzornega sveta, predstavniki kapitala, so od 27. novembra 2021 za mandatno dobo štirih let Jurij Klančnik, Tadeja Leskovar, Melita Žiher, Andrej Škrinjar, Bogdan Potačnik in Venčeslav Perka.

Nadzorni svet Taluma je sicer sestavljen iz devetih članov, od tega je šest članov predstavnikov kapitala, trije pa so predstavniki zaposlenih, ki jih izvolita Svet delavcev in Svet zaposlenih Taluma. Člani Sveta delavcev in Sveta zaposlenih so na skupni seji 19. oktobra 2021 za člane nadzornega sveta za štiriletno mandatno obdobje izvolili Petra Mariniča, Slavka Škergeta in Ivana Ogrinca. □

POSLOVNI DOGODKI**Uspešno odlili in zvaljali trak širine 300 milimetrov****TOMAŽ GODICELJ, FOTO: TOMAŽ GODICELJ**

V PE Ranelice smo v začetku decembra 2021 prvič uspešno odlili in zvaljali trak širine 300 mm. Trak te širine nam dolgoročno nudi nove priložnosti za povečanje proizvodnje in prodaje izdelkov z višjo dodano vrednostjo.

K uspešni izvedbi odlitja traku so pod vodstvom vodje projekta Simona Strmška prispevali sodelavci iz PE Ranelice in OE Inženiring iz PE Servis in inženiring. □

BILI SMO

Pomembna in uspešna predstavitev na sejmu v Stuttgartu

RAJKO HABJANIČ, GREGOR JURKO, FOTO: RAJKO HABJANIČ, GREGOR JURKO

Talumova predstavitev na sejmu The Battery Show Europe 2021 se je za blagovno znamko HEATRAPLATES ponovno pokazala kot zelo pomembna in zelo uspešna. Prvič smo predstavili tudi storitev pečenja anod in proizvodnjo ogljikovih materialov. Sejem je potekal od 30. novembra do 2. decembra 2021 v Stuttgartu.

The Battery Show je sejem, na katerem se na enem mestu srečajo proizvajalci baterij, izdelovalci baterijskih paketov, dobavitelji komponent za izdelavo baterij in paketov ter ponudniki materialov in tehnologij za izdelavo komponent ali sestavov baterijskih sklopov, predvsem za avtomobilska industrija.

Uspešno partnerstvo na področju razvoja hladilnih plošč

Letošnja novost naše predstavitve je bila kombinacija naše hladilne plošče s patentiranimi modularnimi priključki za pretok tekočin podjetja Oetiker iz Francije. Enako kombinacijo izdelka je razstavljal tudi Oetiker na svojem sejmskem razstavnem prostoru. Gre za sistem, ki omogoča ekonomično pakiranje in transport hladilnih plošč, saj je potrebnega malo prostora zaradi priključkov. Kupec pred vgradnjo doda le »moški del« tesnega spoja dovodnih cevi, mi pa na toplotnem prenosniku naredimo primerno priključno mesto. Tako smo uspešno predstavljali že naše drugo partnerstvo na področju razvoja hladilnih plošč. Prvo je partnerstvo s Prime Batteries iz Romunije.

Vse več zanimanja za roll-bond tehnologijo

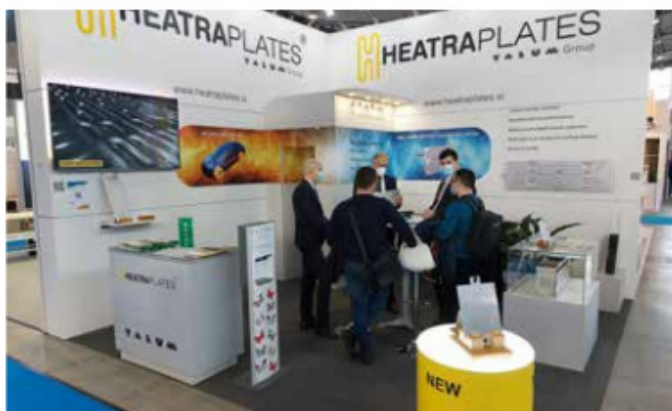
Na sejmu smo se srečali z našimi poslovnimi partnerji in opravili kar nekaj sestankov s potencialnimi kupci, ki so nas obiskali s konkretnimi interesi po naših toplotnih prenosnikih. Obiskovalci so veliko pozornosti namenili našim proizvodom tudi z vidika proučitve in potencialne vključitve v njihove naslednje aktivnosti ali proizvode. Prepoznati je bilo, da se nekateri večji proizvajalci paketov in tudi proizvajalci avtomobilov usmerjajo k tehnologiji roll-bond za potrebe hlajenja baterij. Na sejmu je bila tudi nekaj sorodnih tehnologij izdelave toplotnih prenosnikov, torej konkurence, ki jo na takih dogodkih tudi najlaže spremljamo.

Zaključimo lahko, da nam bo letošnja predstavitev na sejmu prinesla še več novih kupcev ter potreb po razvojnem delu in proizvodnji in jo lahko ocenimo kot zelo uspešno. Pohvalimo se lahko z nadpovprečnim obiskom našega razstavnega prostora. Obiskovalci in poslovni partnerji so nam namenili tudi pohvale za videz našega razstavnega prostora.

Organizatorjem sejma je uspelo v živo izpeljati varen in uspešen sejem, ki je bil pred tem že večkrat prestavljen zaradi epidemioloških razmer. Potekal je v znamenju strogih higienskih ukrepov za preprečevanje širjenja nove koronavirusne bolezni. V treh dneh se je na sejmu predstavilo več kot 480 razstavljavcev.

Na sejmu predstavili storitev pečenja

V letošnja predstavitev na sejmu smo vključili tudi storitev pečenja anod in ogljikovih materialov. Za sejem smo pripravili pomanjšan vzorec preseka celice Riedhammerjeve peči, v njej pa pomanjšan model anode, vzorec ogljikovega materiala in jeklene posode, v kateri naši kupci pečejo svoje izdelke. Sejem je bil odlična priložnost za stik s ponudniki opreme in rešitev na področju shranjevanja in prenosa električne energije, kjer so pomemben člen tudi ogljikovi materiali. Prav tako smo pridobili pomembne informacije o ponudbi in povpraševanju na trgu ogljikovih materialov. Predstavitev se je izkazala kot pozitivna, saj smo srečali nekaj potencialnih kupcev in tudi ponudnikov pečenja. □

26 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

BILI SMO

Zdravi in aktivni za zeleno prihodnost z aluminijem (Kako smo se v tovarni aluminija zoperstavili covidu-19)

NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: POSNETEK ZASLONA

Epidemija covid-19 nam že drugo leto zapored kroji vsakdan. V Talumu se s sprejetimi ukrepi za preprečevanje širjenja bolezni uspešno spopadamo z izzivi, ki jih covid-19 predstavlja za naše zdrave in posledično za naš proizvodni proces.

Svoje delovanje v teh izrednih razmerah smo predstavili na spletnem strokovnem srečanju Spremembe v času epidemije covid-19 in zdravje delavcev, ki ga je 10. novembra 2021 organiziral Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa UKC Ljubljana. Naša predavateljica Darja Vodušek Vtič, vodja kadrovske službe, in Iztok Trafela, pooblaščenec za varnost in zdravje pri delu, sta sodelovala tudi v razpravi, ki je zaokrožila predstavitev o tem, kako so se podjetja in javne ustanove odzvali na epidemijo. □

BILI SMO

Varnost in zdravje pri delu

IZTOK TRAFELA, FOTO: POSNETEK ZASLONA

Društvo strokovnih delavcev za varnost in zdravje pri delu Ptuj je 7. decembra 2021 organiziralo spletni seminar za strokovne delavce za varnost in zdravje pri delu ter za koordinatorje za varnost in zdravje pri delu na gradbiščih.

Na seminarju so bile posredovane smernice in praktični napotki za boljše in bolj strokovno delo. Iz Taluma so se seminarja udeležili strokovni delavci za varnost in zdravje pri delu in v okviru rednih letnih usposabljanj tudi zadolžene osebe za varnost in zdravje pri delu iz posameznih družb in poslovnih enot.

Strokovnim delavcem so bile predstavljene štiri teme, in sicer ukrepi proti covidu na delovnem mestu, uporaba varovalnih dihalnih sistemov, uporaba dvigalne opreme in ocenjevanje tveganja pri delu na višini.

Koordinatorjem so bile prav tako predstavljene štiri teme, in sicer: višinsko varovanje delavcev na delovišču, praksa pri delih na gradbiščih v tujini, dvigovanje in premeščanje bremen na gradbiščih in na koncu še preprečevanje dostopa in izvajanje nadzora na gradbišču. Zadnja temo je z vključitvijo praktičnih primerov fizičnega in tehničnega varovanja predstavil direktor družbe Vargas-Al Iztok Trafela.

Udeleženci smo seminar izkoristili za nadgradnjo našega znanja, poglede predavateljev na probleme in izkušnje, ki jih imajo pri svojem delu in ki so nam jih predstavili, pa smo izkoristili za to, da jih čim uspešneje prenesemo na svoja delovna področja. □

POSLOVNI DOGODKI

Prejemniki jubilejnih listin

Čestitke vsem jubilantom!

KADROVSKA SLUŽBA

11600	Stanislav Kores	10	11051	Jožef Lončarič	20
11604	Primož Visenjok	10	11053	Sebastian Letonja	20
9647	Zvonko Lesičnik	10	11069	Robert Tušek	20
11566	Boštjan Peršuh	10	11083	Robert Žvegla	20
11567	Peter Kirbiš	10	11089	Boris Gajčič	20
11571	Grego Baštevč	10	11094	Miran Selak	20
11568	Damjan Bedrač	10	11052	Kristijan Mlakar	20
11569	David Borko	10	11057	Peter Belec	20
11572	Denis Pušnik	10	11067	David Vrečko	20
11574	Boštjan Zamuda	10	11091	Aleksander Bezjak	20
11577	Jože Batolin	10	11676	Aleksander Verlak	20
11613	Albert Pulko	10	11074	Tomaž Zemljarič	20
11597	Danilo Skela	10	11305	Adolf Kolarič	20
11598	Matej Erlač	10	11073	Milan Potačnik	20
11612	Stanko Arnejčič	10	11075	Silvo Vadošek	20
11614	Gabrijel Nedeljko	10	11072	Zlatko Širovnik	20
11599	Denis Pintarič	10	9809	Dejan Šibila	20
11626	Boris Šegula	10	9349	Baštjan Kukovec	20
11565	Dejan Savanovič	10	8579	Marjan Krošl	30
9403	Miran Zaplotnik	10	11845	Miran Purg	30
12936	Zlatko Voglar	10	8590	Valerija Rajko	30
9649	Jožef Šešerko	10	11637	Majda Zdravec	40
11605	Tea Jazbec	10	6721	Jožef Korez	40
11082	Katja Biškup	20	6027	Anton Jurgec	40
11080	Boris Kozoderc	20	6094	Vladimir Gajser	40
11055	Mitja Kaciper	20	6155	Marjan Sakelšek	40
11060	Blaž Slaček	20	6065	Milan Drevenšek	40
11593	Aleš Verlek	20	6129	Anton Fideršek	40
11064	Franc Beranič	20	5957	Martin Turk	40
11084	Boštjan Jerič	20	6506	Leon Vidovič	40
11081	Franc Šegula	20	6172	Zvonko Klasinc	40
11043	Smiljan Kojc	20	5795	Franc Adam	40
11048	Milan Kampoš	20	6390	Jožef Leskovar	40
11050	Leon Turk	20	9412	Milan Šmigoc	40

Upokojeni v letu 2021:

6045	Boris Kopajnik	40
5876	Franc Harvat	40
6054	Franc Karo	40
5885	Branko Škrabl	40
9414	Avguštin Ras	40

REPORTAŽA

67. TOVARNIŠKI PRAZNIK

Tudi letos prilagojen epidemiološkim razmeram

ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: STANKO KOZEL

Organizatorji 67. tovarniškega praznika smo do zadnjega upali, da nam bo tokrat prireditev uspelo izvesti v živo. Žal se zadeve tudi letos niso izšle po naših željah in pričakovanjih, zato smo pomoč ponovno poiskali v digitalnih medijih in komunikacijskih kanalih, ki so sodelavcem omogočili spremljanje dogodka v živo.

Čestitke letošnjim dobitnikom zlatih metuljev ter dobitnikom jubilejnih nagrad.

Ob našem tovarniškem prazniku tradicionalno pripravljamo tri dogodke. Začnemo z druženjem z upokojenimi sodelavci, sledi osrednja prireditev z nagovorom predsednika uprave in svečano podelitvijo zlatih metuljev, zaključimo pa z dnevom odprtih vrat, ko medse povabimo vse, ki si želijo ogledati naše proizvodne procese. Vse tri dogodke smo tudi letos prilagodili tako, da smo se simbolično zahvalili ljudem, ki so in še bodo soustvarjali podoba naše tovarne oziroma nas na poslovni poti podpirajo.

Zahvala upokojenim sodelavcem

Našim upokojenim sodelavcem smo se za njihov prispevek in pripadnost simbolično zahvalili s pismom predsednika uprave in s taluminko, ki simbolizira našo trajnostno transformacijo in skrb za okolje. Opomnili smo jih tudi na pomen pitja vode ter jim na ta način zaželeli veliko zdravja.

Osrednja prireditev - podelitev priznanja zlati metulj

Prireditev smo simbolično začeli z Zgodbo o metulju, ki jo lahko preberete v uvodniku časopisa. Sledil je nagovor predsednika uprave, ki je izpostavil izzive, povezane s covidom-19 in pretresi na svetovnem trgu, hitre spremembe ter pomen prilagodljivosti, inovativnosti in zaupanja. »Trdna verjamem v aluminij, saj je eden izmed ključnih trajnostnih materialov, ki omogočajo krožno gospodarjenje in prehod v nizkoogljično družbo.« Je poudaril ter svoj govor sklenil s čestitko letošnjim dobitnikom zlatih metuljev in vsem talumavcem in talumavkam, ki s svojim delom prispevamo k prihodnosti tovarne.

Sledila je podelitev zlatih metuljev. Letošnji dobitniki so **Marinka Krajnc**, **Marija Murko** in **Stanislav Horvat**, prejemniki zlatega metulja za uspešno delo v zadnjem letu oziroma zadnjih nekaj letih, ter **Anton Jurgec**, prejemnik zlatega metulja za življenjsko delo.

Ob tovarniškem prazniku smo podelili tudi 23 jubilejnih nagrad za 10 let, 29 jubilejnih nagrad za 20 let, 3 jubilejne nagrade za 30 let in 18 jubilejnih nagrad za 40 let dela v tovarni.

Dan odprtih vrat

Ker tudi letos medse nismo mogli povabiti širše javnosti, smo za vse zainteresirane pripravili tri videoposnetke:

- Naše leto 2021,
- Sprehod po tovarni in
- Aluminij = zakon.

Vsak videoposnetek posebej na svoj način prikaže življenje in delo v tovarni.

Leto 2021 zaključujemo v želji, da se na enem izmed dogodkov v živo snidemo prihodnje leto.

MARINKA KRAJNC (PE Ulitki), zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Sodelavka Marinka Krajnc je v razvoj dejavnosti livarstva ulitkov vključena že od leta 2007, ko smo v Talumu vzpostavili gravitacijski način litja. Od takrat do danes je svoja znanja in izkušnje ves čas izpopolnjevala in nadgrajevala, in to tako v okviru samega proizvodnega procesa kot tudi v okviru različnih strokovnih usposabljanj. Leta 2016 je prevzela naloge procesne kontrolarke na področju nizkotlačnega in gravitacijskega litja. V tem obdobju smo beležili rast obsega proizvodnje, dvig kakovosti izdelkov, implementacijo novih izdelkov ter tehnološke posodobitve obrata v smislu vgradnje nove proizvodne opreme in robotizacije livnih strojev. Njeni ključni dosežki so povezani z razvojem procesne kontrole tehnološko zelo zahtevnih izdelkov ter z usposabljanjem novozaposlenih sodelavcev. Marinka Krajnc se odlikuje po predanosti, pripadnosti, samoiniciativnosti in doslednosti pri izpolnjevanju delovnih nalog. Hkrati je tudi motivatorica in pobudnica nenehnih izboljšav na področju zagotavljanja kakovosti in izboljševanja sistemov kakovosti. Pri delu sledi prepričanju, da mora vsak zaposleni prevzeti odgovornost za kakovost, pravočasnost, učinkovitost in uspešnost svojega dela. Vse naštetu so odlike, ki Marinka Krajnc uvrščajo med sodelavke z nadpovprečnimi delovnimi rezultati.

NAJ FILM: grazljivke, romantični filmi
NAJ KNJIGA: ljubezenski romani
NAJ GLASBA: narodnozabavna (slovenska in hrvaška) glasba

MOJA NAJLJUBŠA HRANA SO
ribje jedi.

NA SAMOTNI OTOK BI VZELA
maža, vado in hrano.

ČE BI IMELA ČAROBNO PALČKO, BI
vse slaba in negativna začarala v dobro.

Hvala predsedniku in vsem članom uprave za nepozabno podelitev priznanja zlati metulj. Posebej se zahvaljujem tudi predlagatelju direktorju Avgustu Šibili ter sodelavcem za njihovo podporo. Še enkrat hvala!

MARIJA MURKO (Računovodstvo), zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Sodelavka Marija Murko se je kot ekonomistka v Talumu zaposlila leta 1986. Pridružil se je kolektivu finančne in računovodske službe, kjer že 35 let opravlja delovne naloge, povezane z obračunom plač. V vseh teh letih je odgovorno spremljala in v plačni sistem implementirala zakonske spremembe. Predvsem v zadnjih letih je bila postavljena pred zahtevne delovne izzive, saj so se zakonske določbe, povezane z obračunom plač, z neverjetno naglico prilagajale epidemiološkim razmeram v državi. V času službovanja se je Marija Murko srečevala s številnimi organizacijskimi spremembami v družbi, na njeno delo pa je najbolj vplivala prav reorganizacija, ki smo jo v Talumu izvedli leta 2011, ob tej pa tudi prehod na informacijski sistem Baan in pospešena digitalizacija, ki so jo zaznamovali sprememba informacijske tehnologije za poročanje, prehod na informacijski sistem LN ter elektronski način izmenjave podatkov. Marija Murko je med sodelavci zaradi svoje strakovnosti, vestnosti in odgovornosti zelo cenjena. Je dobrasrčna in vestna sodelavka, ki vedno najde prijazno besedo za vsakogar.

NAJ FILM: romantično drama Ob tebi
NAJ KNJIGA: Prevzetnost in pristranost
NAJ GLASBA: hrvaške balade

MOJA NAJLJUBŠA HRANA JE
blejska kremna rezina.

NA SAMOTNI OTOK BI VZELA
vžigalice, odejo in knjigo.

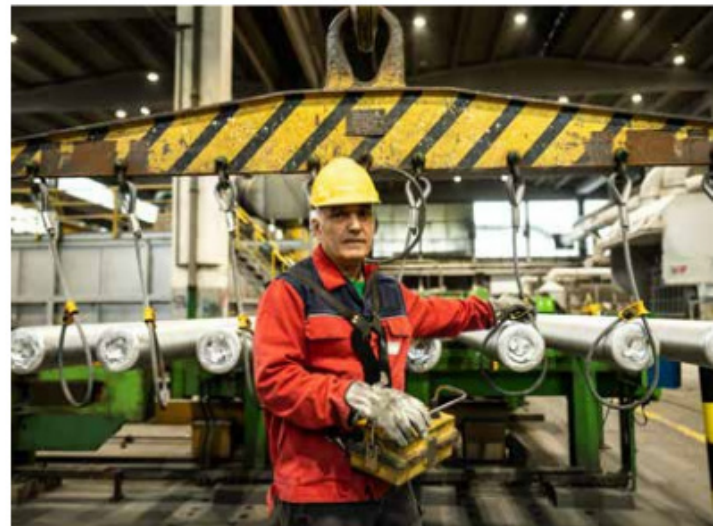
ČE BI IMEL ČAROBNO PALČKO, BI
začarala, da bi bila življenje za vse ljudi
enako lepo.

Zahvaljujem se predlagateljem in komisiji, ki so opazili moje delo in me nagradili z zlatim metuljem. Ob novici, da sem ena izmed prejemnikov nagrade, sem ostala brez besed, bilo je veliko presenečenje. Na nagrado sem ponosna in zanjo hvaležna. Hvala vsem sodelavcem Skupine Talum za medsebojno sodelovanje pri našem skupnem delu.

STANISLAV HORVAT (PE Aluminij), zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Sodelavec Stanislav Horvat se je kot livar v tovarni zaposlil leta 1986. Danes dela v poslovni enoti Aluminij, kjer v organizacijski enoti Gnetne zlitine skrbi za nadzor livarskih peči in linij za litje različnih izdelkov. S tem zagotavlja nemoteno izvajanje tehnološkega procesa ter kakovost izdelkov, kot so brame, široki trak in drogovi. Pri tem svoja znanja in izkušnje nesebično prenaša na sodelavce. Stanislav Horvat je aktiven tudi na drugih področjih, saj je dolgoletni član Sveta delavcev in Sveta zaposlenih ter sindikalni zastopnik, ki zavzeto zastopa interese sodelavcev ter skrbi za potrebno komunikacijo med njimi. Odlikuje ga tudi inovativni duh, saj je v zadnjem času podal velika inovativnih predlogov. Stanislav Horvat je med sodelavci priljubljen zaradi svoje doslednosti in odgovornosti. Deluje pozitivno in povezovalno ter s svojim delom prispeva k padobi sodobnega, uspešnega in okolju prijaznega Taluma.

NAJ FILM: akcijski film Aljaska v plamenih
NAJ KNJIGA: vadnik Triglavski narodni park
NAJ GLASBA: Bele planike tri

MOJA NAJLJUBŠA HRANA JE
pečena postrv.

NA SAMOTNI OTOK BI VZEL
fotograf s palnilnikom na sančne celice, nož
in vžigalice.

ČE BI IMEL ČAROBNO PALČKO, BI
začaral, da bi bili ljudje celega sveta zdravi,
veseli, zadovoljni, spoštovani, razumevajoči in za
delo, ki ga opravljajo v podjetjih, pošteno plačani.

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem, ki ste me predlagali za dobitnika zlatega metulja, ter vodstvu tovarne za ohranjanje tradicije podelitve nagrade. Dobiti takšno priznanje je zame velika čast in ponos. Na tovarniški praznik praznujem tudi rojstni dan, zato tega datuma ne bom nikoli pozabil. Ne pozabimo, da s skupnimi močmi zmoremo skoraj vse - veliko več, kot mislimo, da zmoremo. Še enkrat hvala. □

Poštenost, neposrednost in pravičnost

Pogovor z Antonom Jurgecem, letošnjim dobitnikom zlatega metulja za življenjsko delo v Skupini Talum

ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: STANKO KOZEL

Za zadnjo letošnjo številko časopisa Aluminij smo k pogovoru povabili sodelavca Antona Jurgeca, letošnjega dobitnika zlatega metulja za življenjsko delo v Skupini Talum. Anton je talumovec že od leta 1980. Od tedaj do danes se je preizkusil v marsičem in si nabral veliko znanja, izkušenj, spoznanj in modrosti, ki jih pri delu nesebično prenaša na mlajše sodelavce. V življenju najbolj ceni poštenost, neposrednost in pravičnost. Prav to so lastnosti, zaradi katerih je med sodelavci zelo priljubljen. Antona v kratkem čaka upokojitev in za ta čas ima že veliko načrtov, ki jih namerava uresničiti. Vesel je, da se bo lahko še bolj posvetil lovu, pri tem pa mu bo družbo delal kosmatinec, ki je pred kratkim postal njihov novi družinski član.

Kaj ste želeli postati kot otrok? Katero področje vas je najbolj pritegnilo?

Takrat si je večina fantov želela postati avtomehanic. Tudi jaz nisem bil izjema.

Kako se spominjate svojega otroštva?

Odraščal sem na kmetiji v Lancovi vasi in otroci smo že zelo zgodaj začeli pomagati staršem. Treba je bilo delati na njivi, istočasno pa tudi hoditi v šola in se učiti. Nemalokrat se je zgodilo, da je otrok zaradi utrujenosti med poukom zaspal. Življenje je bilo drugačno, kot ga otroci živijo danes.

Katera srednja šola ste obiskovali?

Po osnovni šoli sem se vpisal na paklično kovinarsko šola. Izobraževanje je potekalo v okviru Srednješolskega centra Ptuj. Imeli smo tri dni pouka in dva dni praktičnega dela v šolski delavnici. Tam smo pilili, brusili, žagali, vrtali ... Na ta način smo pridabivali izkušnje za delo z materialom.

Ste v tem času opravljali tudi prakso v katerem podjetju?

Ja, obvezno enomesečno prakso sem opravljal v podjetju Agis. To je bila zame zelo poučna in zanimiva izkušnja, saj sem se preizkusil pri vzdrževanju različnih strojev.

Ste že pred zaposlitvijo v Talumu poznali tovarno?

Ne, tovarne nisem poznal. Sem pa od sošolcev izvedel, da imajo nekateri Talumove štipendije (takrat se je tovarna imenovala še TGA). Sam sem prejemal klasično štipendijo, a je bila nižja od tiste, ki so jo dobivali Talumovi štipendisti. Na tovarno sem naslovil prašnja za štipendijo in dobil pozitiven odgovor. Tako sem postal Talumov štipendist in se po končanem šolanju v tovarni tudi zaposlil.

V Talumu ste prišli leta 1980, ko ste začeli delati na področju vzdrževanja. Kako se spominjate tega obdobja?

V Talumu sta bili dve delavnici, delavnica I. in delavnica II. Ekipo delavnice I. se je ukvarjala z vzdrževanjem vsega potrebnega s področja boksita in glinice, ekipa delavnice II. pa z vzdrževanjem elektroliz (takrat še elektroliz A in B). Sam sem bil del ekipe I. V tem času smo iz boksita še pridelovali glinico in prav zato smo področje razdelili na dva dela, na rdeči in beli del.

Leta 1988 ste sodelovali pri zagonu prvih elektroliznih celic v elektrolizni hali C. Katera izkušnja, pripetljaj vam je iz tega obdobja ostal najbolj v spominu?

Leta 1988 je bil v tovarni objavljen razpis za delovno mesto voznika vozila za prevoz tekočega aluminija v novi elektrolizni hali C. Prijavil sem se in bil izbran. Spominjam se, da sem v začetku februarja že sodeloval pri zagonu prve elektrolizne peči v hali C. Iz tega obdobja imam zelo neprijetno izkušnja. Neki delavec je padel z žerjava. Pogled na ponesrečenca me je pretresel in ta prizor imam še danes pred očmi. Šlo je za pogodbenega delavca, ki se pri delu ni ustrezno zavaroval. Na srečo je preživel, čeravno je bilo sprva videti zelo hudo in sem bil prepričan, da bo poškodbam podlegel. Spominjam se tudi pripetljaja, ko je iz elektrolizne peči stekel tekoči aluminij. Ko pride tekoči aluminij v stik z vlago, se zgodijo manjše eksplozije. To pa ni najhuje – ko se je tekoči aluminij strdil, smo imeli velika dela z odstranjevanjem oziroma čiščenjem.

Kasneje vam je bilo zaupano tudi vodenje ene izmed izmen v elektrolizni hali C. S kakšnimi novimi izzivi ste se pri tem srečevali?

Leta 1989 je eden izmed izmenskih vodij zbolel in ponudili so mi, da bi ga nadomeščal. V tem času sem že obiskoval srednjo šola,

34 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

ki sem jo kasneje uspešno zaključil in si pridobil naziv strojni tehnik. Izziv sem sprejel, in tako kot pravite, je bila to zame nova izkušnja. V tem obdobju sem prišel do spoznanja, da mora dober vodja poznati proizvodni proces, do ljudi pa mora biti pošten, neposreden in pravičen. Vedno mora svojo ekipo tudi podpirati in ji stopiti v bran ter ji zaupati. Po enem letu in pol se je sodelavec, ki sem ga nadomeščal, vrnil na svoje delovno mesto, meni pa so ponudili dela tehnologa meritev.

Katere delovne naloge ste opravljali kot tehnolog meritev?

Šlo je za meritve na čistilni napravi in merjenje temperature v elektroliznih pečeh v elektrolizni hali C.

Kakšen je danes vaš delovni dan?

Zadnjih nekaj let sem vodja dnevne izmene tehnologov meritev. Moj delovni dan se začne z računalniškim pregledom stanja elektroliznih peči. Preverim, ali je na kateri izmed peči količina železa presegla zgornjo mejo. Kadar za ta pojav ne najdem vzroka, je treba izvesti ponovno meritev. V nadaljevanju pregledam tudi dogajanje na čistilni napravi – ali se je morda ponoči sprožil kateri izmed alarmov. Če se je to zgodilo, je treba analizirati napako in jo odpraviti. Na čistilni napravi je ves čas treba spremljati pretok dimnih plinov, prahu in vodikovega fluorida. Kot vodja pa nadziram tudi delo svoje ekipe.

Katera vrednota je za vas najbolj pomembna?

Odkritosrčnost.

Tudi Talum je del globalne zelene transformacije. Kaj bo za podjetje po vašem mnenju v prihodnosti največji izziv?

Obvladovanje ogljikovega dioksida (CO_2). Strokovnjaki (s tem tudi Talum) se bodo v prihodnosti ukvarjali s izzivom, kako uloviti CO_2 in ga vrniti nazaj v proizvodni proces.

V tovarni ste zaposleni že več kot 40 let. So bili v tem času na okoljevarstvenem področju narejeni veliki preskoki?

Ja, seveda. Začelo se je z ukinitvijo proizvodnje glinice, zaprtjem elektroliznih hal A in B, na čistilni napravi v elektrolizni hali C pa smo pri vračanju fluora nazaj v proces zelo učinkoviti.

Veljate za zelo inovativnega. Na katero svojo inovacijo ste najbolj ponosni in zakaj?

Izpostavil bi inovacijo, ki je povezana s filtri na čistilni napravi. Opazil sem, da smo filtrsko vrečko takaj zamenjali z novo, če je bila na njej luknja, četudi najmanjša. To je bilo povezano z visokimi stroški. Razmišljal sem, kako luknjo na filtrski vrečki zamašiti in s tem podaljšati njeno življenjsko dobo. Luknjo sem poskusil zakrpati s čistilno volno in zadeva je delovala. Ta postopek krpanja uporabljamo še danes.

V tem obdobju sem prišel do spoznanja, da mora dober vodja poznati proizvodni proces, do ljudi pa mora biti pošten, neposreden in pravičen.

Letos ste dobili zlatega metulja za življenjsko delo. Kakšni so občutki, ko po letih dela in predanosti dobiš tudi uradno potrditev svojih sodelavcev?

Ko sem izvedel, da sem dobitnik zlatega metulja, sem bil sprva šokiran, saj ga nisem pričakoval. Zadeva se te dotakne in zdi se mi, da človek ob zlatem metulju res dobi krila – prišlo me je namreč, da bi še toliko vsega postoril, pa me kmalu čaka pokoj, kar pomeni, da se bo moja poslovna pot zaključila.

Že veste, s čim si boste zapolnjevali čas oziroma s čim se boste v pokoju ukvarjali?

Dela mi ne bo zmanjkalo, saj imamo doma kmetija, ukvarjal pa se bom tudi z lovom. Lovca sem že od leta 1993 in do danes se je nabralo kar nekaj lovskih prigod. Ena izmed teh je tudi ponesrečen strel. Lovca pripravnika sva se odpravila na svoj prvi lov v gozd in kolega je zgrešil kuno belica. Šibre so pristale v moji nogi in tam tudi ostale. Ponesrečen strel mi je pustil kar nekaj posledic. Vsekakor tega dogodka ne bom pozabil.

Če bi lahko svojo pot ponovili in bi imeli možnost izbrati drugačen poklic, katerega bi izbrali?

Ostal bi na področju strojništva, a bi se še dodatno izobraževal na fakulteti. □

Zadeva se te dotakne in zdi se mi, da človek ob zlatem metulju res dobi krila ...

ANTON JURGEC (PE Aluminij), zlati metulj za življenjsko delo v Skupini Talum

Sodelavec Anton Jurgec se je v tovarni zaposlil leta 1980. Osem let je delal kot strojni ključavničar na področju vzdrževanja, leta 1988 pa je v elektrolizni hali C kot voznik anod in aluminija sodeloval pri zagonu prvih elektroliznih celic. Že po letu in pol dela v elektrolizni hali C mu je bilo zaupano vodenje izmene. Leta 1991 je prevzel nadzor nad južno čistilno napravo za čiščenje plinov, v letih od 2000 do 2002 pa je v okviru druge faze projekta MPPAI aktivno sodeloval pri izgradnji severne čistilne naprave. V tem času je s svojim znanjem in izkušnjami prispeval k številnim izboljšavam. Pri delu je Anton Jurgec samoiniciativen in dosledno usmerjen k zastavljenim ciljem, ki so povezani z zmanjševanjem porabe energije za čiščenje odpadnih plinov iz elektroliznega procesa. S predanostjo, znanjem in strokovnostjo prispeva h kakovosti okolja v tovarni in zunaj nje, svoja znanja pa pri usposabljanju zaposlenih nesebično prenaša na sodelavce. V zadnjih letih je podal veliko inovativnih predlogov, ki so prispevali k izboljšavam na področju tehnologije, varovanja okolja ter varnosti in zdravja pri delu. Prav izkušnje, znanja, inovativni duh, nesebičnost in predanost podjetju so lastnosti, zaradi katerih je Anton Jurgec med sodelavci cenjen in spoštovan.

NAJ FILM: dokumentarni
NAJ KNJIGA: knjig ne berem
NAJ GLASBA: narodnozabavna glasba

MOJA NAJLJUBŠA HRANA JE
dunajski zrezek s pomfritom in solato.

NA SAMOTNI OTOK BI VZEL
čoln, pripomoček za obrambo in lovljenje rib ter ženo.

ČE BI IMEL ČAROBNO PALČKO, BI
povišal plače v Talumu in odpravil revščino po svetu.

Hvala sodelavcem, ki ste me predlagali za dobitnika zlatega metulja, vodji, ki je predlog posredoval komisiji, ter komisiji, ki me je ocenila kot primerne za prejem nagrade. □

38 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

HVALA

AKTIV KRVODAJALCEV TALUM

Najlepše darilo nosimo v sebi

»Kri je bogastvo, ki se ne prodaja in ne kupuje, marveč daruje.«

MARJETKA LEDINEK, VIR: www.ztm.si

FOTO: DEPOSITPHOTOS

Še malo in od starega leta se bomo poslovili v želji, da v novem letu premagamo virus, se vrnemo v ustaljene tirnice ter si znova privoščimo druženje na našem občnem zboru in na izletih za naše krvodajalce.

Kljub spremenjenim okoliščinam pa krvodajalci tudi letos nismo pozabili na srčnost in pomoč sočloveku, saj smo se v velikem številu udeleževali krvodajalskih akcij ter s tem darovali kri skupno kar **394-krat**.

Do meseca novembra 2021 se nam je pridružilo **24 novih krvodajalcev**. Ostaja nam še december in priložnost za vse, ki bi z darovanjem krvi želeli pomagati.

Pomembno!

Virus SARS-CoV2 spada med koronavirus, ki za svoj razvoj potrebujejo celice sluznice dihal, in ni virus, ki se prenaša s krvjo. Prav tako se s krvjo ne prenaša cepivo, saj vse nukleinske kisline v cepivih (na osnovi mRNK, adenovirusov, plazmidov) obstanejo v krvnem obtoku le začasno, toliko, da sprožijo tvorbo protiteles in s tem imunski odziv telesa, kar pomeni zaščito pred okužbo oziroma težjim potekom bolezni. Cepivo proti covidu-19 se v telesu kmalu razgradijo in se s krvjo ne prenašajo.

Krvodajalcem se zahvaljujemo za udeležbo, razumevanje in upoštevanje vseh preventivnih zaščitnih ukrepov. □

DAROVANJE IMAM V KRVI

»V novem letu vam želim veliko zdravja, srčnosti in nepozabnih trenutkov.«

Marjetka Ledinek, predsednica Aktiva krvodajalcev

Tabela 1: Odvzemi krvi v letih 2020 in 2021 po mesecih

Mesec	Leto	2020	2021
Januar		41	30
Februar		22	35
Marec		28	43
April		32	31
Maj		39	38
Junij		22	52
Julij		33	21
Avgust		38	41
September		40	46
Oktober		28	29
November		31	28
Skupaj		354	394

Kri je v tem letu (do decembra) darovalo 47 krvodajalk in 295 krvodajalcev.

Tabela 2: Krvodajalke glede na število odvzemov

Št. odvzemov	Št. krvodajalk
1-10	27
10-20	12
20-30	5
30-50	3

DOGODKI

Časopis ALUMINIJ 10-12/2021 39

Hvala in srečno

DANICA HRNČIČ, FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Konec leta je že tradicija srečanje s sodelavci, ki so se upokojili v tekočem letu. Žal so nam epidemiološke razmere tudi letos to preprečile, zato smo jim zahvalo za opravljeno delo v Talumu izrazili drugače. Sodelavci iz družbe Vargas-Al so na domove 37 talumavk in talumovcev, ki so se letos upokojili, odnesli paket pozornosti. Paket je vseboval tudi sladko presenečenje, ki so ga pripravili sodelavci družbe Vital.

Hvala vsakemu posebej in vsem skupaj za vaš prispevek in energijo, ki ste jo v letih dela namenili našemu Talumu. ☐

BOŽIČNA PUSTOLOVŠČINA

Božičkovanje 2021

ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Ker tudi letos epidemiološke razmere v državi niso dopuščale izvedbe božičkovanja v živo, smo za otroke (rojene od leta 2015 dalje) pripravili darila, ki so jih starši prevzeli v tovarni. Za otroke smo pripravili še posebno presenečenje, Božičkov pozdrav in pravljico Božična pustolovščina. Oboje si otroci lahko ogledajo na Talumovem kanalu na YouTubeu. Z odejo sovico smo obdarili več kot 300 otrok.

Otrokom želimo pustolovsko novo leto. ☐

Praznični utrip v Talumu

ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

December je mesec, ko zažarijo lučke in simbolično razsvetljuje in ogrejejo zimo. Kljub spremenjenim okoliščinam smo tudi v Talumu pričarali praznično vzdušje. Postavili smo praznično drevo, ki je letos v znamenju zelene transformacije – praznično drevo je okrašeno s taluminkami –, svetloba lučk pa drevesu podarja toplino in domačnost. Pozno popoldne se na drevesih, ki obkrožajo pročelje upravne stavbe, prižgejo praznične luči, ki mimoidače opominjajo na pravo naravo praznika, ki ni v besedah imeti in podarjati si materialne dobrine, temveč v besedah deliti in biti v bližini nam dragih ljudi. Naša dva srebrna in en zelen metulj pa se bodo takrat skupaj z dobrimi željami znašli tudi v elektronskih in klasičnih poštnih nabiralnikih, saj so preleteli naše praznične voščilnice in na njih pustili pečat lahкотnosti in trajnosti. Zelene transformacije je bil deležen tudi rokavnik za leto 2022. Na njem se srebrna barva preliva v zeleno in simbolizira naša skupna zelena prihodnost.

Naj nam drobne praznične pozornosti pričarajo nasmeh! ☐

ZDRAVO TALUM

Zasvojenost ne izbira

ŠPELA JAMŠEK, DANICA HRNČIČ

FOTO: DEPOSITPHOTOS

Med epidemijo covid-19 je po ugotovitvah Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) v družbi zaznati izrazito poslabšanje duševnega zdravja in porast zasvojenosti. Zato je ves čas pomembno osveščati na področju zasvojenosti, spodbujati dialog ter odpirati in reševati pereče vsebine na tem področju.

O zasvojenosti govorimo, ko se določen vedenjski vzorec začne ponavljati iz dneva v dan. Ta nato postane središče razmišljanja in dogajanja v življenju zasvojenega posameznika, saj pogosto razmišlja o njem, istočasno pa pomembno vpliva tudi na njegovo vedenje in čustvovanje. Četudi posameznik trenutno ni vključen v aktivnost, ki vzdržuje njegovo zasvojenost, pa o njej nenehno razmišlja in se ji ne more upreti, zato zasvojenost opisujemo kot stanje, ki vpliva na telesna in duševna stanje zasvojenega. Tako stanje prizadene njegove odnose z okolico ter pušča posledice tako v družini zasvojenega kot v širši okolici. Prav tako pa zasvojenost pomembno negativno vpliva na ustvarjalnost ter kreativne procese, istočasno pa se zviša raven neustreznih čustvenih in fizičnih odzivov, saj je zasvojeni primoran vzdrževanju teh vzorcev nameniti vedno več časa.

Pri zasvojenosti se spremenijo nevrnske poti v možganih

Poznamo številne oblike zasvojenosti, ki se med seboj razlikujejo glede na snov ali vedenje, ki povzroča trenutno stanje »adklapa«

azirama bega pri zasvojenem, a vendar je vsem oblikam zasvojenosti skupno dejstvo, da gre za kronično motnjo možganskih povezav v centrih, ki se povezujejo z motivacijo in spominom, kar je potrdilo tudi ameriško združenje za medicino zasvojenosti ASAM. Povedano drugače: pri zasvojenosti se spremenijo nevrnske poti v možganih, kar pomeni, da je treba pri zdravljenju zasvojenosti oblikovati nove vzorce vedenja, ki bodo te povezave prekinili in ustvarili nove. Z ustvarjanjem novih povezav v možganih se zasvojeni nauči drugačnih, zdravih, normalnih odzivov na stik s substancami in drugimi sprožilniki, ki so prej sprožali patološko potrebo po ugodju in/ali sprostitvi ob uživanju snovi in izbiri določenih oblik vedenja. Zato je ključnega pomena, da se v proces zdravljenja zasvojenosti vključijo tudi svojci osebe, ki ima težave z zasvojenostjo, da znajo prepoznati znake in pomagajo pri oblikovanju novih nevrnskih povezav v možganih. Ključnega pomena je, da ima zasvojena oseba okoli sebe spodbudno okolje, ki jo podpira pri oblikovanju pozitivnih vzorcev vedenja.

Zavedati se moramo, da je zdravljenje zasvojenosti ravno zaradi oblikovanih povezav v možganih, ki ob pomanjkanju vira zadovoljevanja potrebe sprožajo odtegnitvene simptome, dolgotrajen proces, ki zahteva od vseh vključenih ogromno volje za sprememba vedenja in vztrajnosti.

Zasvojenost ne izbira med ljudmi. Je med nami in ima velika

različnih obrazov. Poleg zasvojenosti s psihoaktivnimi substancami, med katere sodijo alkohol, tobak, nekatera zdravila in prepovedane droge, poznamo tudi nekemične ali vedenjske zasvojenosti. Govorimo o zasvojenosti od iger na srečo, nakupovanja, dela, partnerskega odnosa, pornografije in nenazadnje sodobnih tehnologij. Pri zasvojenih to vedenje popolnoma prevzame nadzor nad njihovim življenjem, ob nezadovoljenih potrebah pa pride do neželenega vedenja. Pogosto se izraža v odklonilnem vedenju, lahko tudi z jezo, psihičnim, fizičnim ali celo spolnim nasiljem.

Varno in podporno okolje preprečuje zasvojenost

Aktivnosti za preprečevanje zasvojenosti morajo biti po priporočilu NIJZ usmerjene v zagotavljanje varnega in podpornega okolja, pa tudi v kakovostne in dostopne programe obravnave, zdravljenja in rehabilitacije. V Talumu smo v sklopu Zdravo Talum v preteklosti že izpeljali številne aktivnosti za zmanjševanje različnih oblik zasvojenosti med sodelavci, kar se je pokazalo kot učinkovito na področju spodbujanja pozitivnih vedenjskih vzorcev in duševnega zdravja, zato bomo s to prakso nadaljevali tudi v prihodnje in pri tem sodelovali s pristojnimi institucijami. □

Zasvojenost in odvisnost

Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) je **ODVISNOST** stanje oziroma položaj posameznika, ki je v podrejenem odnosu do drugega, ki skrbi za njegove potrebe in mu zagotavlja pomoč. O odvisnosti govorimo npr. v situacijah odvisnosti otroka od matere ali (finančne) odvisnosti študenta od staršev ali v primeru odvisnosti od hrane, vode, zraka ... torej od nečesa, kar je nujno potrebno za življenje. Pri **ZASVOJENOSTI** pa gre za nezmožnost odrekanja določenim substancam ali vedenju kljub zavedanju škodljivosti posledic. Posameznik ne zmore sam izstopiti iz kroga zasvojenosti in potrebuje strokovno pomoč ter podporno socialno okolje.

Zahvale

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, dedka

SLAVKA NOVOSELNICA,

Ob železnici 5, Ptuj, upokojenka Taluma,

se iskreno zahvaljujemo družbi Talum in sindikatu SKEI za darovane sveče in odigrano žalostinko in vsem za izrečene besede tolažbe, za darovano cvetje in sveče. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Ohranite ga v lepem spominu. Vedno bo ostal v naših srcih.

Vsi njegovi

Ob izgubi očeta in moža

FRANCA LOZINŠKA

se zahvaljujemo sindikatu SKEI Talum za darovane sveče in cvetje in godbeniku za odigrano žalostinko ob slovesu. Iskrena hvala!

Marjana, Andreja in Frančiška Lozinšek ter žena Rozalija Lozinšek

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame in babice

IVANKE SAGADIN

(8. 8. 1938 – 28. 9. 2021)
iz Mihovc, upokojenke Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sodelavcem, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani. Hvala za izrečene besede tolažbe, za darovano cvetje in sveče. Ohranili jo bomo v trajnem spominu, za vedno bo ostala v naših srcih.

Maž Ivan in sinova Emil in Miran z družinama

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

LEONA VIDOVIČA

iz Turniške ulice 18, Ptuj, zaposlenega v Talumu,

se iskreno zahvaljujemo vsem za izkazano pozornost, izrečene besede tolažbe, darovano cvetje in sveče ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Vedno bo ostal v naših srcih.

Vsi njegovi

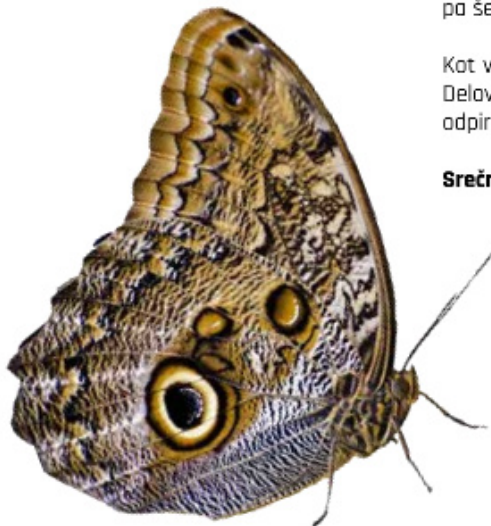
42 Časopis ALUMINIJ 10-12/2021

KOLUMNA

Basen o metulju

GREGOR JURKO
FOTO: DEPOSITPHOTOS

Janezek ujame zlatega kita in kit mu v želji, da bi ga Janezek spustil, reče: »Janezek, če me spustiš, ti izpolnim tri želje.« Janezek mu odvrne: »Kakšne tri želje, lepa te prosim, greva midva k zlatarju!«

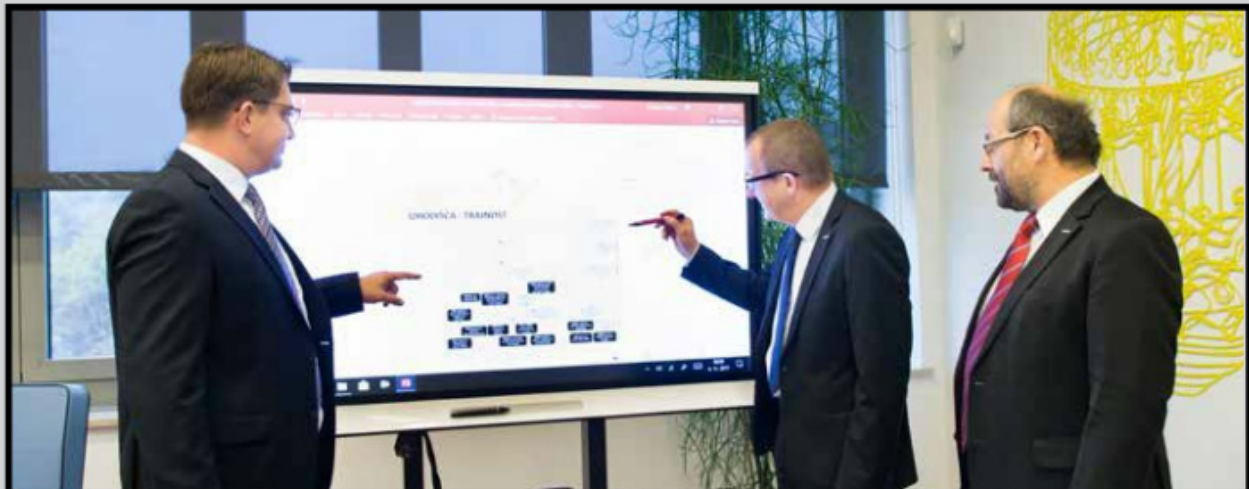
Vic, star kot zemlja, še vedno vžge, ampak gospodu Medvedu se ni zdel smešen. Kot predsednik komisije za pahljave, odlikovanja in priznanja za posebne zasluge se je znašel pred težko dilemo. Od uprave je dobil nalogo, da prenovi podelitev priznanja zlati metulj, istačasno pa ne sme preseči precej omejenega proračuna. Idej za spremembo grafične podobe je bilo v komisiji veliko, ampak odgovornost za spremembe je nosil gospod Medved. »Šef, lahko bi imeli zlatega medveda, zlatega orla, tudi slon je lepa žival, posebej vrednote velike organizacije,« ideje so kar vrele iz ljudi, akcija Upam si se je obrestovala. »Ljudje božji, veste vi, koliko to stane?!«

Po daljši analizi primernih predstavnikov živalskega sveta so se glede na njihovo težo in skladnost z našimi vrednotami v komisiji na koncu zedinili, da bodo podeljevali zlato sovo. Izbrali so malo uharico, slovensko avtohtono vrsto, simbol modrosti, blaginje, globoke empatije, pa še precej lažja je od velike uharice. Zlata sovica, mala uharica, mladiček, nima več kot pol kile, to bi moralo doseči širši konsenz pri odločevalcih. A kalkulacija, ki jo je gospod Medved čez teden dni prejel iz službe za plan, kalkulacije in splošno analitiko, je pokazala sliko, ki si je ni želel, ampak jo je po tihem pričakoval. Proračun je bil krepko presežen. Kaj pa zdaj?

Gospod Medved je tuhtal in tuhtal, tisti teden je precej slabo spal, cele dneve je prebiral knjige o živalskem svetu, primerjal živali med seboj, si razbijal glava, ampak na koncu se mu je posvetilo. Ni bil zastarj šef, znan je bil po tem, da najde rešitev tudi tam, kjer je drugi ne vidijo. Drugi člani komisije so kar anemeli, ko so videli kompromisno rešitev: Caligo eurilochus, brazilski veliki metulj, bolj znan kot metulj sova, in ta zaradi značilnih sovjih oči, ki jih ima na hrbtu in s katerimi preplaši morebitne napadalce. Dragi moji, imamo metulja in imamo sovo, dva v enem, simbol lahkatnosti in simbol modrosti, pa še treh gramov teže nismo preseгли.

Kot v vsaki basni so bili na koncu vsi zadovoljni, komisija, uprava in narod. Delavno ljudstvo je takaj panotranjilo simboliko velikih oči, še posebej ko so odpirali kuverto z božičnico. □

Srečno 2022!

SESTAVIL: JANKO ŠEĀULA	SREDINA REBETA	RIMSKO 1998 TURKIC- KODIŠTI DELJ OB VRHU SREDNJIH KRALJ PRI STENCANI			ŽENSKA PRIČESKA	TALUM	DOMEN LORBEK SAŠO UDDVIČ		BOJAN ADAMIČ	ZVONKO ČOH			NAŠEJE V OČINI ČRNOGELI	PRIPADNIK INDIJANCEV ARIKANCEV V SEVERNI DAKOTI	RANARKA	
BLAGO Z NAPAKO, IZVRŠEK IZMEČEK						ZNAMKA ŠVED- SKEGA AVTO- MOBILA				STANO- VALEC OB LUŽ, MLAKAR						
NAPAKA, KI JO JAVI PC						STARA UTE- ŽNA MIRA ZA ZLATO KORUŽNI STORŽ (MAR.)				MUSLI- MANSKI POSTNI DAN VNETJE ŠČITNICE						
TALUM	INDIJSKI PESNIK (MOHAMED), IQBAL, JADRALNA DESKA						IRENE EPFLE			TINA TURNER AMERIŠKA PEVKA IN IGRALKA			KRAJ PRI ZADRU (RIMSKO IME AENONAI) LEON ŠTUKELJ			
NASLOBLJO, NASLON (STAR.)							PAPEŽEVA OKROŽNICA, POSILANICA RTVI(OLIKLA PIŠAVE)									
RAFAEL NADAL						AMERIŠKI IZDELO- VALEC MIKRO- PROCE- SORJEV				ZBRATELJ HROŠČEV SKOPUH (NAREČNO)						
ŽELEZO						STADION V NIŠU (SRBIJA) GROBNICA ALI KATA- KOMBA				ANGLIŠKA IGRALKA (PRUNELLA) BOLGARSKI PIŠATELJ PELIN		OLUPEK	REKA NA PELOPONEZU, EVROTAS SRBSKI DRŽAVNIK PIŠAJE			
TALUM	MIRA HARTMAN PETER JAMBREK				JAN OBLAK	POZEJDONOV SIN IN MOŽ IFIMEDEJE V ORŠKI MITOLOGJI	LOKAL ČAJNICA (ANGL.) BODA ZGORAJ BREZ							EDITA CETINSKI POVELJE, UKAZ, VELENJE		
MODRA MISEL: LATINSKI PREGOVOR										KRAJ PRI VOJNIKU GLAVNO MESTO GRČIJE						
NADA- LJEVANJE MODRE MISLI														NADZORNIK V STARI SPARTI	KOMPAKTNI DISK, ZGO- ŠČENKA, CEDEJKA	
TALUM	MIRA OSENAR SOPROG					ODPRTO PRVENSTVO REKA V BOSNI DEŠNI PRITOK SAVE				KDOR KAJ OTIPAVA, TIPAČ PTICA NJORKA						
ŠPANSKI PIŠATELJ DE SER- VANTES SAYVEDRA (DOH KIHOT)									VICTORIA HOLT	PRIPADNIK LJUDSTVA AETOV ANTON AŠKERIC			IWAN POTRČ	EFFET, LET ZOG V KRIVULJI ZORAN ERCEG		
ZALOŽBINA KNIJGA ZA OCENO																
OBČUTEK POTREBE PO TEKOČNI						ANGLIŠKI DRAMATIK (WILLIAM) DRAMA: HAMLET										

SLOVARČEK: ALOEJ - Pozejdonov sin in mož Ifimeje, AŠURA - muslimanski postni dan, EFOR - nadzornik v stari Sparti, GEE - angleška igralka (Prunella), IKBAL - indijski pesnik (Mohamed), Iqbal, INTEL - ameriški izdelovalec mikroprocesorjev, TIREOIDITIS - vnetje ščitnice.

TALUMINKA ZELENA transformacija prihodnost

TALUMINKA je izdelana iz 100-odstotnega recikliranega aluminija - aluminija ob koncu njegove življenjske dobe, ki smo mu v Talumu v sodelovanju z našimi partnerji omogočili nov življenjski cikel in namembnost.

Aluminij = zelena kovina prihodnosti

Aluminij je kot trajen, lahek in neskončno reciklabilen material pomemben pri prehodu k ogljični nevtralnosti. S ponovno uporabo aluminija ob koncu njegove življenjske dobe v izdelkih za pakirno, transportno in gradbeno industrijo zagotavljamo vse trajnostne komponente tega materiala - 3R (zmanjšanje, recikliranje, ponovna uporaba). Krožno gospodarjenje, neskončna reciklabilnost brez izgube pozitivnih lastnosti materiala ter druge prednosti uvrščajo to kovino med zelene in okolju prijazne materiale.

Aluminij = kreativen

Ustvarjalnost in inovativnost nas vodita pri razvoju in uvajanju novih tehnologij in procesov. Razvoj naprednih aluminijevih zlitin iz reciklažnega aluminija in postopkov za izdelavo izdelkov iz njega je odraz naše visoke stopnje inovativnosti ter ustvarjalnosti naših zaposlenih. Inovativnost je del nas in našega vsakodnevnega dela, z ustvarjalnostjo pa rešujemo izzive in recikliranemu aluminiju dajemo novo namembnost.

Aluminij = pameten

V proces zbiranja, obdelave in predelave recikliranega aluminija vključujemo vse elemente industrije 4.0 in komponente pametnih tovarn. Poznamo strukturo ter lastnosti aluminija in aluminijevih zlitin, ki jih izboljšujemo z naprednimi preiskovalnimi metodami. Sledimo vsakemu predelanemu kilogramu aluminija in vemo, kdaj, na kakšen način ter s kakšnimi lastnostmi je bil proizveden. Z vpeljevanjem naprednih tehnologij in orodij se preoblikujemo v pametno tovarno z visoko stopnjo avtomatizacije, robotizacije in digitalizacije procesov.

TALUMINKA

naj bo vaš opomnik, da boste vsak dan spili dovolj vode.

Pomembno je, da pijemo vsako uro. Tudi če niste žejni, se potrudite narediti vsaj nekaj požirkov. Vsesplošno pravilo je, da naj bi na dan popili od 2 do 3 litre vode.